БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 158 (19.829) ● 1987 йил 11 июль, шанба ● Баҳоси 3 тийин.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ!

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси КПСС XXVII съездининг социал соҳани ҳар томонлама ривожлантириш йўлини изчиллик билан амалга оширишга биринчи даражали аҳамият бериб, ўзининг 9 июль куни бўлиб ўтган мажлисида партия билан ҳукуматнинг аҳолини бинокорлик материаллари билан таъминлаш ҳамда ремонт-қурилиш хизматларига бўлган эҳтиёжларни янада тўлароқ қондириш юзасидан илгари қабул қилган қарорларининг бажарилиши масаласини контрол тарзида кўриб чиқди.

Мана шу жуда муҳим социал-сиёсий вазифа ҳали ҳам қониқарсиз бажрилаётганлиги таъкидлаб ўтилди. Белгиланган топшириқлар тўла-тўкис бажарилмаяпти, кўпгина бинокорлик материаллари тақчиллиги ҳали ҳам сезилиб турибди. Марказий планлаштириш ва таъминот органларининг, бир қанча министрликлар, савдо ташкилотларининг раҳбарларига шу масалалар юзасидан қабул этилган қарорларни бажаришдаги йўл қўйиб бўлмайдиган сусткашлик ва масъулиятсизлик кўрсатиб ўтилди. Сиёсий бюро аҳолини бинокорлик материаллари билан таъминлаш, боғ уйлари ишлаб чиқариш, уй-жойларни, томорқа иморатлари ва гаражларни ремонт қилиш ҳамда қуриш хизматларини ривожлантириш планларининг барбод бўлишида айбдор шахсларни қаттиқ огоҳлантирди.

Министрлик ва идораларга, маҳаллий органларга белгиланган топшириқларни бекаму кўст бажариш учун кадрларнинг шахсий масъулиятини ошириш, партия билан ҳукуматнинг қарорларини бажаришдаги интизомсизлик фактларига йўл қўймаслик топширилди. Гражданларнинг ҳаётий эҳтиёжларини қондириш масалалари министрликлар ва идораларнинг, жойлардаги партия ва совет органларининг, халқ контроли ва оммавий ахборот воситаларининг доимо диққат марказида бўлиши керак.

Мамлакатнинг бир қанча қишлоқ районларида бўш ётган уй-жой биноларидан ва томорқа участкаларидан фойдаланиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Бу қарорда томорқа участкаларида ва деҳқончилик қилиш учун ижарага олинадиган бошқа ерларда қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ҳамда унинг ортиқча қисмини сотиш тўғрисида колхоз, совхоз ёки бошқа корхона билан шартнома тузиш шарти билан бўш ётган уйларни шаҳарларда ва шаҳар типидаги посёлкаларда доимий яшовчи гражданларга сотишга ижозат берилади.

Бундай уйлар ўша жойдаги халқ деепутатлари қишлоқ Советларининг, колхозларнинг ва бошқа корхоналарнинг розилиги билан сотилиши кўзда тутилади. Бу ишни корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар меҳнат коллективларининг ёки халқ депутатлари район (шаҳар) Советлари ижроия комитетларининг илтимосига биноан амалга ошириш назарда тутилади. Бунда аввало Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, меҳнат ветеранлари, кўп болали оилаларнинг шундай уйларни сотиб олиш тўғрисидаги илтимослари қондирилади.

Сиёсий бюро Совет Иттифоқи Маршали Г. К. Жуковнинг Совет давлати олдидаги катта хизматларини ва унинг Улуғ Ватан урушида совет халқи ғалабасига қўшган улкан ҳиссасини тақдирлаб, Москва шаҳрида Г. К. Жуковнинг ҳайкалини қуриш тўғрисида қарор қабул қилди.

Сиёсий бюро мажлисида М. С. Горбачев, Н. И. Рижков ва Э. А. Шеварднадзенинг расмий дўстона визит билан СССРда бўлган Ҳиндистон Бош министри Р. Ганди билан суҳбатлари якунлари кўриб чиқилди. Рўй-ростлик ва ўзаро ишонч руҳида ўтган суҳбатлар иккала мамлакатнинг халқаро турмушнинг энг муҳим проблемалари хусусидаги позициялари ўхшашлиги ёки яқинлигини яна аниқлаганлиги мамнуният билан қайд этилди. СССР билан Ҳиндистон ядро қуролидан холи ва зўравонликсиз дунё тўғрисидаги Деҳли декларацияси даъват этганидек, ядровий фалокат хавфининг олдини олиш, низоли халқаро масалаларнинг тинч бартараф этилишига кўмаклашиш учун ҳамма ишни қилишга азму қарор берганликларини тасдиқладилар. Декларацияга асос қилиб олинган ғоялар реал сиёсат омили бўлиб қолди, дунёдаги маънавий-сиёсий иқлимга ҳайрли таъсир ўтказмоқда.

Илгари эришилган аҳдномаларнинг турмушга татбиқ этилиши натижасида СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги ҳамкорлик сифат жиҳатидан янги поғонага кўтарилаётганини Сиёсий бюро қайд этди. Совет—Ҳиндистон муносабатларини мустақиллик, тенг ҳуқуқлилик, ички ишларга аралашмаслик ва ўзаро манфаатдорлик принциплари асосида ҳар томонлама ривожлантириш йўлини бундан буён ҳам оғишмай ўтказа бериш нияти тасдиқланди. Жуда катта тарихий воқеалар —Ҳиндистон мустақиллигининг 40 йиллиги ва Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишлаб, СССРда Ҳиндистоннинг ва Ҳиндистонда Совет Иттифоқининг фестиваллари ўтказилиши халқларимизни ўзаро янада яқинлаштиришга кўмаклашади.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси партия қурилишининг ҳамда Коммунистик партия билан Совет давлатининг тинчликни мустаҳкамлашга ва халқаро хавфсизликни таъминлашга қаратилган ташқи сиёсий фаолиятининг баъзи масалаларини ҳам кўриб чиқди.

ТАБРИК ТЕЛЕГРАММАСИ

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети миллий байрам — халқ революциясининг 66 йиллиги муносабати билан Монголия халқ-революцион партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, МХР Буюк Халқ Хурали Президиумининг Раиси ўртоқ Жамбин Батмунхга ва МХР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Думагийн Содномга табрик телеграммаси йўлладилар.

Совет кишилари, дейилади телеграммада, янги Монголия бунёдкорларининг — ўз Ватанини нокапиталистик йўлдан муваффақиятли олға боришини таъминлаган, мамлакатда социализмнинг мустаҳкам асосларини яратган ва эндиликда МХР социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришнинг кенг миқёсли вазифаларини сабот билан ҳал этаётган барча кишиларнинг революцион анъаналарини, ватанпарварлик ва интернационалистик руҳини, бунёдкорлик меҳнатини чуқур ҳурмат билан эъзозламоқдалар.

Монголия халқаро майдонда нуфузли овозга эга. МХР бошқа қардош давлатлар билан қалин бирликда планетамиз тараққийпарвар кучларининг ядро хавф-хатарига қарши, қуролланиш пойгасини тўхтатиш, бехатар дунё ҳамда Осиё ва Тинч океан районида яхши қўшничиликдан иборат ҳамкорлик йўлида олиб бораётган курашига салмоқли ҳисса қўшмоқда.

КПСС ва МХРП, Совет Иттифоқи ва Монголия Халқ Республикаси самимий дўстлик ва тенг ҳуқуқли ҳамкорлик алоқалари билан боғлангандир. Бу алоқалар Улуғ Октябрь ва Монголия халқ революцияси туфайли бунёдга келган бўлиб, замон синовидан ўтган. Марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализм принципларига асосланган шу алоқалар халқларимизнинг миллий манфаатларига, тинчлик ҳамда социализм ишига пухта хизмат қилиб келди ва хизмат қилмоқда.

(ТАСС).

ҒЎЗА ПАРВАРИШИДА ЗАРБДОР ИККИ ОЙЛИК БОШЛАНДИ

ОКТЯБРЬ 70

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР!

● Бу йил баҳорда ҳаво паст келиб, ёғингарчиликлар кўп бўлганлиги туфайли республикамизнинг асосий районларида ғўза ривожида қолоқлик юзага келди. Бу ҳол ҳосилни эрта етилтириш ва унинг ёғин-сочинли кунлар бошлангунга қадар қисқа муддатда йиғиб-териб олинишига жиддий тўғаноқ бўлиши мумкин.

Кузда яратилажак осмонўпар «оқ олтин» хирмонларининг тақдири сизнинг қўлингизда. Саратоннинг ҳар бир дақиқасидан унумли фойдаланиб, ўсимлик парваришини бутун чоралар билан кучайтиришга эришайлик.

МЕХАНИЗАТОРЛАР!

● Сизни халқимиз дала гвардиячилари, деб эъзозлайди. Далаларда жасорат кўрсатинг. Токи ўсимлик қатор оралари доимо юмшоқ, майин сақлансин.

СУВЧИЛАР!

● Ҳозир бунёд бўлаётган ҳосил нишоналарининг кўпайиши ҳам, йўққа чиқиши ҳам сизнинг маҳоратингиз, ғайрат-шижоатингизга боғлиқ. Пайкалларнинг сув босиши ва ғўзанинг чанқаб қолишига йўл қўймайлик.

МАДАНИЯТ, МАИШИЙ, МЕДИЦИНА ХИЗМАТИ ХОДИМЛАРИ!

● Ўз ишларингизни дала бошига кўчиринг. Дала шийпонлари маданият ўчоғи, ҳақиқий ҳордиқ маскани бўлсин. Меҳнаткашларга ғамхўрлик муваффақиятни таъминлаш гаровидир.

Андижон область, Ленин районидаги «Социализм» колхозининг юқори ҳосилли бригадаси бошлиғи Манзура Раҳимова ҳалол меҳнати билан элда обрў топган, иккита Меҳнат шуҳрати орденига сазовор бўлган. М. Раҳимова бошлиқ бригада аъзолари пахта илмини пухта эгаллаб олганликлари туфайли об-ҳаво қандай келишидан қатъи назар ҳар йили ҳам юқори ҳосил олишга муваффақ бўлишмоқда. Миришкорлар юбилей йилида 70 гектар ернинг ҳар гектаридан 50 центнердан «оқ олтин» териб топширишни кўзлашяпти. Парвариш ўз вақтида сифатли ўтказилаётганлиги сабабли ғўзаларда ҳосил нишоналари кун сайин кўпайиб бормоқда. Суратда: моҳир пахтакор Манзура Раҳимова.

Р. АШУРОВ фотоси (ЎзТАГ).

● Ягона сиёсий кун

ҚАЙТА ҚУРИШ ҒОЯЛАРИ АМАЛИЙ ИШ БИЛАН МУСТАҲКАМЛАНСИН

Коммунистик партия ва Совет давлати халқ хўжалигини қайта қуриш, мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш, бутун турмушни демократлаштириш проблемаларини ҳал эта бориб, халқ фаровонлигини сифат жиҳатидан янги даражага кўтариш вазифасини қўймоқда. Совет кишиларининг моддий ва маънавий талаб-эҳтиёжларини жуда тўлиқ қондириш планларини амалга ошириш ҳар бир кишидан меҳнат активлигини кучайтиришни, қайта қуриш ғояларини амалий иш билан мустаҳкамлашни талаб этади.

10 июль куни Ўзбекистонда бўлиб ўтган ва КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми ҳамда СССР Олий Совети еттинчи сессияси якунларига бағишланган Ягона сиёсий кунда шулар ҳақида гап борди. Докладчилар саноат корхоналарининг, қурилишлар, колхоз ва совхозларнинг, муассасалар ва ўқув юртларининг меҳнат коллективлари ҳузурида, аҳоли истиқомат жойларида сўзга чиқиб, КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг «Партиянинг экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш соҳасидаги вазифалари тўғрисида»ги докладида ва партия Марказий Комитети Пленумининг, СССР Олий Совети сессиясининг бошқа материалларида мамлакат экономикасида содир бўлаётган жараёнларга чуқур сиёсий баҳо берилганлигини, халқ хўжалиги бориши лозим бўлган бош йўллар кўрсатиб ўтилганлигини қайд этдилар.

Қабул қилинган ҳужжатларда қайта қуришнинг яхлит концепцияси ишлаб чиқилганлиги таъкидланди. Қайта қуриш ғояси 1985 йилнинг апрелида олға сурилган, сўнгра эса КПСС XXVII съездининг, Марказий Комитет 1987 йил январь Пленумининг материалларида ҳар томонлама асосланиб, ривожлантирилди. Бундан буён, дейишди докладчилар, қайта қуриш батамом амалий асосга кўчирилади. Хўжалик механизми янгилана бошлаганлиги ҳозирдаёқ турмушимизда иқтисодий фаолиятнинг янги методларини қарор топтиришга олиб келди. Бир қанча тармоқлар тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтказилди. Қуйи бўғинларда меҳнатни ташкил этишнинг илғор формалари, яъни коллектив ва оилавий пудрат каби формалар янада ривожлантирилди. Фан-техника тараққиётининг асосий йўналишлари белгилаб олинди. Буларнинг ҳаммаси иқтисодий натижаларга муайян даражада таъсир ўтказди. Экономиканинг асосий тармоқларида меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари аввалгига қараганда тезроқ оша бошлади.

Шу билан бирга КПСС Марказий Комитети Пленумида ва СССР Олий Совети сессиясида айрим кишилар ва группаларнинг қайта қуриш жараёнини ихтиёрий ёки беихтиёр тўхтатиб қўйиш йўлидаги уринишларига сабаб бўлаётган иллатлар очиб ташланди. Консерватизм, сусткашлик, бюрократизм, тайёрга айёрлик, буйруқбозлик методлари билан раҳбарлик қилиш одати — ана шундай иллатлардир. Экономикани бошқаришни қайта қуришни тубдан ислоҳ қилиш мана шу камчиликларни бартараф этишга, социализмни мустаҳкамлашга, совет жамиятининг манфаатини кўзлаб, унинг ғоят катта имкониятларини юзага чиқаришга кўмаклашиши лозим.

Янги хўжалик механизми, аввало меҳнат коллективларида яхши ишлашнинг қудратли воситаси, шунга ундовчи куч бўлиб қолиши керак. Янги механизмнинг жорий этилиши корхоналарга кенг ҳуқуқлар бериб, уларнинг тўла хўжалик ҳисоби асосидаги ҳақиқий мустақиллигини таъминлаши лозим. Ҳар бир меҳнаткашга ўз коллективининг ишларини бошқаришда фаол қатнашиш ҳуқуқи таъминланади.

Кўпгина жорий ва истиқболдаги вазифаларни амалга оширишдаги муваффақият ҳозир пировард натижада ҳар биримизга боғлиқ бўлади, деб таъкидлашди докладчилар. Белгиланган режани рўёбга чиқариш учун ҳалол ва виждонан ишлаш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, ҳар бир иш жойида омилкорлик кўрсатиш, аввалгидек юқоридан кўрсатма бўлишини кутиб турмаслик керак.

Партия ташкилотлари ҳамма жойда ўзгартишлар учун кураш авангардида бўлишлари лозим. Улар қайта қуриш ва жадаллаштиришга қаратилган йўлни амалга оширишни идеологик жиҳатдан таъминлашлари керак бўлади. Советлар ўз куч-ғайратларини социал-иқтисодий проблемаларни ҳал этишга қаратадилар. Докладчилар коллективларнинг хўжалик фаолиятини такомиллаштириш, Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига қабул қилинган социалистик мажбуриятларни бажариш учун курашаётган меҳнатчилар учун зарур шароитларни вужудга келтириш юзасидан конкрет тавсиялар бердилар ва саволларга жавоб қайтардилар.

Ягона сиёсий кунда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссиясининг аъзолари, область, шаҳар, район партия комитетларининг секретарлари, сайлаб қўйиладиган бошқа партия органларининг аъзолари, республика совет ва жамоат ташкилотларининг, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари меҳнат коллективлари ҳузурида сўзга чиқдилар.

(ЎзТАГ).

● Бозор ва нарх-наво

ХАРИДОРЛАР НЕГА РАНЖИШМОҚДА?

Қашқадарё областининг шаҳар ва қишлоқларида аҳолига қулайлик яратиш мақсадида янги бозорлар қуриш ва уларни реконструкция қилишга жиддий эътибор берилмоқда. Қарши шаҳрининг эски шаҳар зонасида ва янги шаҳар қисмидаги колхоз бозорлари кенгайтирилаётир. Пахтазор микрорайонида бозорча қурилди.

Областнинг Деҳқонобод, Қамаши районлари марказида ҳам янги бозорлар барпо этилмоқда. Қадимий Шаҳрисабз шаҳри ва Китоб райони бозорлари реконструкция қилинаётир. Бу ерларда сотувчиларга ҳам, харидорларга ҳам қулайликлар яратилаётир. Чиялидаги эски бозорни қайтадан қуриш режалаштирилмоқда.

Хуллас, партия, совет ташкилотларининг ғамхўрлиги туфайли замонавий, барча қулайликлар муҳайё этилган бозорларнинг вужудга келаётганлиги ҳайрли иш. Аммо бозорнинг файзи у ерда маҳсулотнинг кўплиги, тўкинлигида эканлигини унутмаслик керак. Минг афсуски, баъзи бозорлар бўмбўш. Нарх-наво ҳам қиммат. Қўриқ Усмон Юсупов райони марказида қурилган «ҳашаматли» колхоз бозорини айланамиз. Сокинлик. Харидорлар ҳам, сотувчилар ҳам кам. Харид қилиш учун ҳатто ошкўк ҳам йўқ.

Область маркази — Қарши шаҳридаги бозорларда назорат бўшлиги, маҳсулот нархи қимматлиги ҳақида жамоатчилик қабулхонасига сигналлар келяпти. Биз эски шаҳар бозорида бўлганимизда одамлар шикоятида жон борлигига ишонч ҳосил қилдик. Бозорда сабзавот маҳсулотлари, ҳўл мева озми-кўпми бор. Лекин жуда қиммат. Сабзининг килограмми бир ярим-икки сўм. Помидор ҳам шу нархда. Бодринг, пиёз, картошканинг килограмми бир сўмдан тушмаяпти.

Бозорни кўздан кечирар эканмиз сотувчилар асосан қўшни Сурхондарё, Самарқанд областлари, Туркманистон ССРнинг Керкичи районидан келган кишилар эканлигини кўрасиз. Томорқасида етиштирилган маҳсулот билан савдо қилаётган маҳаллий аҳоли кўринмайди.

— Келиб қолинглар, олиб қолинглар, пулларинг ўзларинг билан кетади, дея жовраётганларнинг сон-саноғи йўқ. Қарши бозорини гуллатаётганлар ҳам шулар. Улардан бири ўзини Иброҳим Ғозиев, Денов районидаги «Партия XXV съезди» колхозида жойлашган касалхонанинг тез ёрдам машинаси шофери бўлиб ишлайман, деб таништирди. — Помидор меники эмас, акамники, сменадан бўш пайтимда ёрдамлашгани келганман. Акам Мингтўра Жўраев отпускада... Нима, ҳаққи йўқми?

— Нимага ҳаққи бўлмас экан. Бор. Фақат сифатсиз маҳсулотни жуда қиммат пуллаяпсизлар. И. Ғозиев ириган помидорнинг ҳар килограммига 2 сўм сўраётгани учун унинг ёнига харидор йўламасди. Шунингдек, самарқандлик М. Аҳадов ҳар килограмм гилосга 4 сўм сўраётганлиги, керкилик Айтмурод Рўзиев, Абдумажид Аҳадовлар ўзларича бозорни «ободд» қиляпмиз деб ўйлаб помидор, бодринг, сабзи сингари ёз неъматларига баланд нарх қўйганликлари учун уларни харидор сўрамасди.

— Бозорда назорат бўлмаганидан кейин ҳар ким билганини қилади-да, — деди жиғибийрони чиқиб харидор — Қаршидаги 1-ремонт-қурилиш бошқармаси қурувчиси Тўра Ўринов. — Мен оддий ишчиман, ойига кўп олсам маошим 170 сўмга чиқади. Қаранг, бозорда сабзи, пиёзнинг нархи гуручдан баланд. Бундан кейин ош ейиш қимматга тушадиганга ўхшайди. Бозоримиз қачон арзон бўлади?

Бу гап бозор директори ўринбосари Шариф Норхўжаевга хуш келмади. Аввалига директор ўринбосари жиззакилик қилмоқчи бўлди.

— Маҳсулот деҳқонники, шунинг учун хоҳлаганича сотади, — деди у бепарво.

Қурувчи ҳақ. Директор ўринбосари шу гапи билан бозор етарли назорат этилмаётганини беихтиёр тан олди. Бозорда ҳамма нарса ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Савдо қилаётган кишилар ким? Маҳсулотлар қаердан олиб келиняпти? Бу билан астойдил қизиқадиган одам йўқ. Пештахталарда нарх-наво ёрлиқларини умуман учратмайсиз.

Гўшт дўконларида аҳвол қандай? Биз ўндан зиёд қассоб ишлайдиган бозор ичидаги дўконда бўлганимизда ажаб манзаранинг гувоҳи бўлдик. Дўконда гўшт йўқ. Қассоблар ҳомиза тортиб ўтиришарди. Бу аҳволга «Горкоопторг» раҳбарларининг парвойи палак.

Умуман, бозордаги колхоз ва совхоз дўконлари бўм-бўш. Шаҳар атрофидаги хўжаликлардан сабзавот ва мева деярли келтирилмаётир. Шартномалашган Қарши районидаги «Аврора», «Қарши», Нишон районидаги Чўли Бегимқулов номли 9-, Ульянов районидаги 15-совхоз каби хўжаликлардан июль яримлаяпти ҳамки, дўконларга бир килограмм сабзавот ёки ҳўл мева келтириб сотилмаганини бозор раҳбарлари ачиниш билан тилга олишди.

Шаҳрисабз шаҳри бозорида ҳам аҳвол шундай. Тўғри, бозор бир оз тартибга келиб қолган. Усти соябонли пештахталар қурилган. Тозаликка ҳам эътибор берилмяпти. Сотилаётган маҳсулотлар нархлари ёзилган. Аммо шундай пишиқчиликда мева-чева нархи ҳаддан зиёд баланд.

Бозор ичидаги гўшт дўконида қассоблар гўштни хоҳлаган нархда сотишяпти. Сотувчилар бир килограмм картошкани 1 сўмдан, пиёзни 1 сўмдан, помидорни 2—3 сўмдан, сабзини 2 сўмдан пуллашаётганининг гувоҳи бўлдик.

— Бозорларимиз 120 та колхоз ва совхоз билан шартнома тузишган, — дейди область бозорлар бошқармаси бошлиғи Исроил Нусуров, — Улар бозорларга 736 тонна мева ва бошқа маҳсулотлар келтириб сотиши керак эди. Афсуски, ҳозирча ҳеч нарса келтиришгани йўқ. Бу эса нарх-наво ошишига сабаб бўляпти. Харидорлар ранжишяпти.

Қўшни областларда етиштириладиган бодринг, помидор, сабзи, картошка каби эртанги маҳсулотлар ўрик-гилос каби мевалар наҳотки Қашқадарёда унмаса? Бу ерда унумдор ер, сув, тажрибали боболеҳқонлар озми? Йўқ эмас, бор. Бироқ бу ишга қизиқиш йўқ. Бундан ташқари, бозор мутасаддилари ҳам қўл қовуштириб ўтирмасликлари лозим. Деҳқонлар билан ҳамкорлик қилиб, уларнинг маҳсулотини келтириб сотишни ташкил этишлари, шартнома тузган хўжаликлар ҳам сўз билан иш бирлигига амал қилишлари зарур. Хўш, қўриқ Қашқадарё бозорларида қачон маҳсулот кўпаяди? Бунга балки халқ депутатлари область Совети ижроия комитети жавоб берар деб ўйлаймиз.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ С. А. ХЎЖАЕВАНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР СОЦИАЛ ТАЪМИНОТ МИНИСТРИ ЭТИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўртоқ Санобар Ахроловна Хўжаева Ўзбекистон ССР социал таъминот министри этиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри,
1987 йил 10 июль.

Совет делегациясининг Австрияда бўлиши

ВЕНА, 9 июль. ТАСС махсус мухбирлари Анатолий Тюпаев ва Виталий Чуксеев хабар қиладилар:

Австрия республикасининг федерал канцлери Ф. Враницкий ва Австрия ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан бу ерга келган СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков бугун миллий кенгаш (парламент)да бўлди.

Бўлиб ўтган суҳбатда миллий ва федерал кенгашлар президиумларининг аъзолари, шунингдек парламент фракцияларининг раислари, ҳар иккала қонун чиқарувчи органлар ташқи сиёсий комитетларининг раислари ва раис ўринбосарлари иштирок этдилар.

Н. И. Рижков самимий кутиб олганликлари учун парламент раҳбарларига миннатдорчилик билдириб, Совет—Австрия муносабатларининг аҳволига ижобий баҳо берди ҳамда иккала мамлакатдаги мавжуд иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий потенциал шу муносабатларни янада ривожлантириш йўлидан муваффақиятли равишда олға ҳаракат қилиб бориш имконини беришини қайд этиб ўтди. У ишонч билдириб айтдики, бу нарса Совет ва Австрия халқларининг узоқ муддатли манфаатларига мос бўлиб тушади, тинчлик ва Европада хавфсизликни мустаҳкамлаш ишига хизмат қилади. Н. И. Рижков бундай ривожланиш йўллари ва истиқболлари тўғрисида гапириб, СССР территориясида қўшма корхоналар ташкил қилинганлигини айтди.

Шу даргоҳда туриб, деди Н. И. Рижков, тинчликни сақлаб қолиш ва ядро урушининг олдини олиш учун парламентлар зиммасидаги ғоят катта масъулиятни таъкидлаб ўтмасдан бўлмайди. Қарашлар ва эътиқодлардаги ҳеч қандай тафовутлар парламент аъзоларининг шу йўналишдаги актив ва ташаббускор фаолияти учун ғов бўлиши мумкин эмас ва бўлмаслиги ҳам керак.

Совет ҳукуматининг бошлиғи мустақил ва демократик Австрияни қайта тиклаш тўғрисидаги давлат шартномаси алоҳида аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. Бу шартнома Европа марказида барқарорликнинг муҳим омили бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. Австриянинг доимий бетарафлиги тўғрисидаги қонун ҳам худди шундай алоҳида аҳамиятга эгадир.

Н. И. Рижков Австрия парламенти аъзоларининг кўпдан-кўп саволларига жавоб қайтарди. Бу саволлар Совет Иттифоқида амалга оширилаётган қайта қуриш ва демократиялаш жараёнига тааллуқли эди.

Бугун федерал канцлер маҳкамасида Совет Иттифоқи билан Австрия делегациялари ўртасида музокаралар давом эттирилди.

Н. И. Рижков билан Ф. Враницкий икки томонлама муносабатларга ва халқаро проблемаларга оид бир қанча масалаларни муҳокама қилдилар. Австрия томони билдирган истакни ҳисобга олиб, Москвада Совет ва Австрия космонавтларининг биргаликда учишини амалга ошириш имконияти кўриб чиқилганлиги тўғрисида Ф. Враницкий хабардор қилинди. Шу мақсадда шундай учишга австриялик номзодларни совет ўқув марказида тайёрлаш шартларини келишиб олиш юзасидан музокаралар ўтказиш таклиф этилди. Тахминан 90—йилларнинг бошларида амалга ошириш мумкин бўладиган шундай биргаликдаги учиш Совет—Австрия тинч ҳамкорлигига қўшилган муҳим ҳисса бўлур эди. Австрия томони бу таклиф учун миннатдорчилик билдирди.

Бетараф ва қўшилмаган давлатларнинг барча Умумевропа проблемаларини, шу жумладан, қуролсизланиш проблемаларини ҳам муҳокама қилишда бундан буён ҳам актив иштирок этиш тенг ҳуқуқи таъминланиши муҳимлиги таъкидланди. Австрия томони Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашда қатнашган мамлакатлар ташқи ишлар министрларининг учрашувини ўтказиш тўғрисидаги таклифга умуман ижобий фикр билдирди. Бундай учрашув Европада қуролли кучларни, оддий қурол-яроғларни тубдан камайтириш мақсадидаги музокараларни бошлаш тўғрисида қарор қабул қилган бўлур эди. Н. И. Рижков Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгаш қатнашчиларининг Вена учрашуви ишига қулай шароитларни таъминлаб бергани учун Австрия ҳукуматига миннатдорчилик изҳор этди.

Европа қитъасидаги аҳволни кўриб чиқиш чоғида Умумевропа уйи концепцияси батафсил муҳокама қилинди. Бунда иккала томоннинг қарашлари бир-бирига анча яқинлиги намоён бўлди.

Музокаралар хайрихоҳлик муҳитида ўтди ва амалий тусда бўлди.

Сўнгра бир қанча Совет—Австрия ҳужжатлари имзоланди.

* * *

ВЕНА, 9 июль. ТАСС махсус мухбирлари Анатолий Тюпаев билан Виталий Чуксеев хабар қиладилар: СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков бугун Австрия федерал президенти К. Вальдхайм ҳузурига ташриф буюрди.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида Совет—Австрия муносабатлари масалалари, шунингдек ҳозирги халқаро аҳволнинг баъзи жиҳатлари гаплашиб олинди.

Ҳар икки томон кўпгина соҳаларда СССР билан Австрия ўртасидаги ҳамкорликнинг ривожланишидан мамнун эканликларини изҳор этдилар ва бир қанча актуал халқаро проблемалар, шу жумладан БМТ фаолиятига оид масалалар юзасидан қарашларнинг яқинлигини таъкидладилар.

Шу куни Австрия президенти СССР Министрлар Советининг Раиси шарафига зиёфат берди, зиёфат чоғида К. Вальдхайм билан Н. И. Рижков дўстона нутқ сўзлаб, қадаҳ кўтардилар.

* * *

ЛИНЦ, 9 июль. ТАСС махсус мухбирлари Анатолий Тюпаев билан Виталий Чуксеев хабар қиладилар: Бугун куннинг иккинчи ярмида Н. И. Рижков ва унга ҳамроҳ бўлган кишилар махсус поездга тушиб, Венадан мамлакатнинг катта саноат ва маъмурий маркази юқори Австрия ўлкасининг бош шаҳри —Линцга жўнаб кетдилар. Линцдаги Австриянинг давлат тасарруфига ўтказилган катта концерни — «Фест — Альпине» корхонаси бориб кўрилди.

«Фест—Альпине» — Совет ташқи савдо ташкилотларининг Австриядаги энг катта шеригидир. Совет—Австрия товар оборотининг тахминан бешдан бири шу концерн ҳиссасига тўғри келади. Концерн СССРдан темир руда, темир қотишмалари, ёқилғи, станоклар, кеманинг комплектловчи ускуналарини ва бошқа нарсаларни харид этади. У Совет Иттифоқига трубалар, пўлат лист, комплекс металлургия ускуналари, дарё кемалари етказиб беради.

Н. И. Рижков корхона ишининг ташкил этилиши билан танишди. Пўлат листларни электролиз йўли билан рухлаш цехини ҳамда ўзгарувчан ишлаб чиқариш линиялари учун станоклар ишлаб чиқарувчи участкани бориб кўрди. У ишлаб чиқариш технологияси билан қизиқди, ишчилар ва инженерлар билан суҳбатлашди.

Корхоналарда бўлиш чоғида «Фест—Альпине» концерни составига кирувчи фирмалар билан совет ташқи савдо ташкилотлари ўртасида бир қанча шартномалар имзоланди.

Н. И. Рижков мамлакат саноат молия доираларининг вакиллари билан учрашди.

Шундан кейин Н. И. Рижков ва унга ҳамроҳ бўлган кишилар Зальцбургга жўнаб кетдилар.

• Бугун — Монголияда Халқ революцияси ғалаба қозонган куннинг 66 йиллиги

ДАДИЛ ОДИМЛАР

Монгол халқи чет эллардаги ўз дўстлари билан халқ революциясининг 66 йиллигини тантанали нишонламоқда. 1921 йил халқ революцияси монгол халқи тарихида бурилиш даврини бошлаб берди, унга Улуғ Октябрь ғоялари билан нурафшон бўлган ойдин йўлга чиқиб олиш, миллий уйғониш ва социалистик бунёдкорлик йўлига кириш имконини берди.

Бизнинг халқимиз халқ ҳокимияти йилларида ўзининг марксчи-ленинчи авангарди — Монголия Халқ революцион партияси раҳбарлигида, Ленин Ватани билан қардошларча иттифоқда кураш ва ғалабаларнинг шонли йўлини босиб ўтди.

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг бевосита таъсирида амалга ошган халқ революциясидан сўнгги тарихимиз марксизм-ленинизмнинг ўз тараққиётида қолоқ бўлган мамлакатнинг ривожланишнинг капиталистик босқичини четлаб ўтиб социализмга ўтиши мумкинлиги тўғрисидаги таълимотини ҳаётга тадбиқ этиш тарихидир. Бу МХРни реал социализмга айлантириш тарихидир. Мамлакатимиз тажрибаси марксчи-ленинчи партия раҳбарлигида ҳокимиятни ўз қўлига олган халқ улкан вазифаларни адо этишга қодирлигини, тарихан жуда қисқа муддатларда мамлакат ижтимоий ҳаётини тубдан қайта ўзгартира олишини яққол кўрсатди.

Мамлакатимизда сиёсат бобида феодал-теократик монархиядан халқ демократик давлатига ўтиш амалга оширилди. Кейинчалик МХР социалистик давлатга айланди.

Иқтисодий соҳада эса кўп асрли қолоқлик муваффақиятли бартараф этилди ва бир ёқлама феодал экономикаси кўп тармоқли социалистик экономикага айлантирилди. Ишлаб чиқариш воситалари устидан ижтимоий эгалик ўрнатилди ва социалистик ишлаб чиқариш муносабатлари ғалаба қозонди.

Социал соҳада бўлса монгол халқи зулмат ва жаҳолат ботқоғидан ҳамишаликка қутилди. Замонавий социалистик цивилизация йўлига ўтди. Меҳнаткашлар меҳнат қилиш, бепул медицина хизмати, таълим олиш каби кенг кўламдаги социал ҳуқуқларга эга бўлдилар. Уларнинг бу ҳуқуқлари Конституцияда гарантиялаб қўйилди.

Маънавий соҳада ҳақиқий социалистик маданий революция юз берди, ялпи саводсизликка барҳам берилди. Ягона халқ маорифи системаси вужудга келтирилди. Халққа замонавий маданият, фан ва санъат ютуқлари эшиклари очиб берилди. Марксизм-ленинизм халқ маънавий ҳаётининг негизи бўлиб қолди.

Монголия буларнинг ҳаммасига жаҳонда биринчи социалистик давлат — СССРнинг ҳар томонлама қўллаб-қувватлаши ва кўмаги туфайли эришди.

Биз ютуқларимиз чўққисидан туриб ўтган олтмиш олти йиллик йўлга назар ташлар эканмиз, монгол халқи бу даврда асрларга тенг йўлни босиб ўтганлигини кўрамиз. МХРда халқ ҳокимиятининг дастлабки 40 йили ичида социализм пойдевори қурилди. Сўнгги чорак аср мобайнида эса мамлакатимиз индустрлаштириш йўлини амалга оширишда анча олға силжиди. Эндиликда мамлакатимиз яхшигина ишлаб чиқариш потенциалига эга. Ҳозирги пайтда Монголияда уч ой ичида 1960 йилда ишлаб чиқарилган жами ижтимоий маҳсулотга тенг маҳсулот тайёрланаётганлиги фикримизга далил бўла олади. Ҳосил қилинаётган миллий даромад 1986 йилда 1940 йилга нисбатан 12 баравар, 1960 йилдагига қараганда эса уч баравар кўпдир.

Бизда янги халқ хўжалик комплекси бунёд этилди. Эски Монголияда мавжуд бўлмаган халқ хўжалигининг саноат, қурилиш, транспорт, алоқа ва бошқа хил тармоқлари юзага келди ва муваффақиятли ривожланмоқда. Аҳоли жон бошига рангли металлар концентрати, кўмир ва бошқа хил маҳсулотлар бўйича МХР жаҳонда дастлабки ўринлардан бирини эгаллайди.

Қишлоқ хўжалигида социалистик ишлаб чиқариш муносабатлари тўла-тўкис ғалаба қозонгандан сўнг, яъни 1960 йилдан кейин бу тармоқда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 1,7 марта кўпайди. Аҳолининг реал даромадлари тўрт мартадан кўпроқ ошди. Аҳоли жон бошига чакана товар обороти 1960 йилдагига қараганда икки баравардан кўпроқ ўсди.

Халқ революцияси ғалаба қозонган йилда мамлакат аҳолиси катта ёшлиларининг атиги бир процентигина саводли эди. Эндиликда 12 ёшдан каттароқ аҳолининг 80 процентидан зиёди у ёки бу даражада саводлидир. Аҳолининг 44 проценти олий ва ўрта махсус маълумотга эга. Мамлакатда ҳар ўн минг киши ҳисобига 2704 нафар ўқувчи, шу жумладан 130 студент, 24 врач тўғри келади.

Мамлакат тараққиёти эришган ҳозирги даража партиямизга ва халқимизга янада юқорироқ, янада кенг кўламли вазифаларни олға суриш имконини бермоқда. Бу вазифалар Монголия Халқ революцион партиясининг ўтган йили бўлиб ўтган XIX съезди тарихий қарорларида ўз ифодасини топди. МХРПнинг XIX съезди марксча-ленинча таҳлил ва ишларнинг ҳозирги аҳволини объектив баҳолаш негизида жамиятимизнинг шахдам одимлар билан ривожланиш йўлини ишлаб чиқди. Шунга кўра мамлакат иқтисодий потенциалини янада тараққий эттириш билан бир қаторда ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини юксалтиришни таъминлаш ва шу асосда халқнинг моддий фаровонлигини ва маданий савиясини ошириш мўлжалланган. Партиянинг бу йўлини рўёбга чиқаришида МХРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо мамлакатлар билан, энг аввало, Совет Иттифоқи билан ҳар томонлама ҳамкорлиги ҳал қилувчи аҳамият касб этади.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо мамлакатларнинг 1984 йилда бўлиб ўтган олий даражадаги иқтисодий кенгаши қарорларига ҳамда МХР ва СССРнинг партия ва давлат раҳбарлари ўртасидаги музокаралар якунларига кўра, мамлакатларимиз ўртасида 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган иқтисодий ва илмий-техникавий ривожланишнинг Узоқ муддатли программаси ишлаб чиқилди. Бу программа қабул қилиниши туфайли Монгол—Совет ҳамкорлиги интенсивлаш босқичига қадам қўйди. Узоқ муддатли программа МХРда социализмнинг моддий-техника базасини яратишни туғаллашга, монгол ва совет халқлари моддий фаровонлиги ва маданий савиясини оширишга, МХРнинг ўз куч-ғайрати ва ресурслари асосида иқтисодий потенциалини янада кучайтиришга, экономикасини тараққий эттиришга кўмаклашади. Чунончи, 1986—1990 йилларда Совет Иттифоқининг техникавий-иқтисодий ёрдами билан 500 дан зиёд қишлоқ хўжалиги, саноат ва уй-жой-коммунал аҳамиятидаги объектлар қурилади. Ушбу беш йилликда мамлакатларимиз ўртасидаги товар обороти 20 процентдан зиёд ўсади. Бу муҳим ишга Ўзбекистон ССР муносиб ҳисса қўшади.

Ҳозирги пайтда мамлакат иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш, халқ хўжалиги тармоқларининг энг мақбул структурасини шакллантириш, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ва маҳсулот сифатини ошириш алоҳида аҳамиятга эгадир. 1986—1990 йилларда Монголияда йиллик миллий даромад ўртача 5,2 процент ўсиши керак. Бу Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган бошқа мамлакатлардагидан юқоридир. Агар биз МХРнинг тараққиётини Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган бошқа мамлакатлар тараққиёти билан тенглаштириш позициясидан туриб ёндашадиган бўлсак, у ҳолда миллий даромад янада юқорироқ даражада кўпайишини таъминлаш зарурати кўндаланг бўлади. Бунинг учун мамлакатимизнинг минерал хом ашё базаси асосида социалистик ҳамдўстликнинг бошқа қардош мамлакатлари ёрдами билан янги ишлаб чиқариш қувватлари бунёд этилиши керак. Улар мамлакат ишлаб чиқарувчи кучларини тараққий эттиришга ва Монголиянинг экспорт имкониятларини кўпайтиришга салмоқли ҳисса қўшади. Хусусан, жуда қисқа муддатларда турли рангли металлар, фосфоритлар, энергетика ва коксланадиган кўмирлар ҳосил қилиниб хўжалик оборотига киритилади. Уларни саноат жиҳатдан комплекс қайта ишлашда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо мамлакатлар ҳамкорлиги кенгайтирилади.

МХРнинг иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришда, ижтимоий ишлаб чиқаришни ҳар томонлама интенсивлаштиришда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо мамлакатларнинг 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган фан-техника тараққиёти Комплекс программаси катта роль ўйнайди. Комплекс программа доирасида амалга оширилаётган биргаликдаги тадқиқотлар, экспериментлар мамлакатимизнинг социалистик иқтисодий интеграциядаги иштироки истиқболини ва йўналишларини белгилаб беряпти.

МХР бошқа қардош мамлакатлар билан ҳамкорликда Совет Иттифоқининг инсониятни ядро қуролидан ва бошқа ялпи қирғин қуролларидан халос этишга, халқаро хавфсизликнинг тўла системасини вужудга келтиришга қаратилган тарихий ташаббусларини рўёбга чиқариш учун бундан буён ҳам куч-ғайрат сарфлайверади.

Ц. БУЯНТОГТОХ,
МХРнинг Тошкентдаги бош консули, фалсафа фанлари кандидати.

Монголия пойтахти Улан-Батор йилдан-йилга гўзаллашиб бормоқда. Кўп қаватли бинолар билан ёнма-ён мактаблар, болалар боғча ва яслилари, маиший хизмат кўрсатиш корхоналари қад кўтармоқда.

В. БУДАН фотоси
ТАСС фотохроникаси.

СУҲБАТ БЎЛДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари А. Н. Яковлев Ҳиндистоннинг ахборот ва радиоэшиттириш давлат министри Ажит К. Панжни қабул қилди. Самимий, дўстона суҳбатда ахборот, кино, радио ва телевидение соҳаларидаги Совет—Ҳиндистон ҳамкорлиги, дунёда одилона ахборот тартиби ўрнатиш учун кураш, ривожланаётган давлатларнинг ахборот соҳасидаги ҳаққоний манфаатларини таъминлаш масалалари муҳокама қилинди. Ҳиндистон томонидан Ҳиндистоннинг СССРдаги фестивали муваффақиятли бошланганидан чуқур мамнуният изҳор этилди.

(ТАСС).

МАҲОРАТ УЧУН МУКОФОТЛАР

КИЕВ, 10 июль. (РАТАУ — ЎзТАГ мухбирлари). Украинада туғаган Ўзбекистон адабиёти ва санъати кунларининг якунлари юзасидан Украина ССР Олий Совети Президиуми қардош республикалар ўртасидаги маданий алоқаларни ривожлантиришга қўшган катта ҳиссаси, кўп миллатли совет санъатини актив пропаганда қилганлиги ва юксак профессионал маҳорати учун Ўзбекистон ССР санъат арбобларидан бир группасини Украина ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлади.

Улар орасида Алишер Навоий номли Ўзбекистон ССР Давлат Академик Катта театрининг бош дирижёри, СССР халқ артисти Д. Абдураҳмонова, шу театрнинг бош режиссёри, Ўзбекистон ССР халқ артисти Ф. Сафаров ва хонанда Р. Чепчеренко, М. Турғунбоева номидаги Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган «Баҳор» давлат халқ рақс ансамблининг артистлари — республика халқ артистлари Қ. Дадаев, М. Эргашева, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист С. Турсунова, балет раққосаси М. Ҳайдарова, М. Қориёқубов номли Ўзбекистон Давлат концерт — филармония бирлашмасининг яккахон хонандалари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Ш. Жўраев, М. Тошматов, Н. Нурмуҳамедовалар бор.

Улуғ Ватан уруши йилларида Украинани немис-фашист босқинчиларидан озод этишдаги жангларда кўрсатган мардлиги ва қаҳрамонлиги учун, совет халқлари дўстлиги ва қардошлиги ғояларини актив пропаганда қилганлиги учун Ўзбекистон ССР давлат санъат музейининг директори, республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби, Совет Иттифоқи Қаҳрамони С. Абдуллаев, Сирдарё область Сирдарё районидаги «Ленинград» колхозининг раиси Қ. Синдоров Украина ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғига сазовор бўлдилар. Улар ҳам Украинадаги дўстлик байрамида қатнашган эдилар.

9 июль куни Украина ССР Олий Совети Президиумининг Раиси В. С. Шевченко қардош республика вакилларига фахрий мукофотларни топширди. У мукофотланганларни астойдил табриклади, социалистик Ватан бахт-саодати йўлидаги ижод ва меҳнатда уларга янги муваффақиятлар тилади.

Украина ССР Олий Совети Президиумида мукофотларни топшириш пайтида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Ҳолмуҳамедов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси ўринбосари С. У. Султонова, Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиумининг Раиси Т. А. Ешимбетова ҳозир бўлдилар.

• Коммунист ва унинг иши

ИШЧИ КИШИ КЎП НАРСАГА ҚОДИР

Тошкент шаҳар Киров район партия комитети биринчи секретари Шаҳло Маҳмудова билан биринчи марта етти-саккиз йил олдин кўришган эдим. Ушанда Шаҳло Насимовна Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети секретари бўлиб ишларди. У, аввало, ўзининг «кутилмаган» фикр-мулоҳазалари, турли-туман масалалар ичидан энг асосийсини ажратиб билиш маҳорати билан киши диққатини ўзига тортганди.

Шаҳло учун ҳар куни кечқурун ўтган кунини синчковлик билан: қаерда тўғри иш қилганлигини, қаерда хатога йўл қўйганлигини аниқлаш у ёки бу кишини бекордан-бекорга хафа қилдимми ёки йўқми, каби саволларга жавоб топиш одат тусига кирган. Ахир, райком секретари принципиал бўлишга мажбурдир. Аммо бунда, маълумки, чўрткесарлик, дангалчилик кетмайди. Чунки, сен одамлар билан ишлаяпсан. Ўз фаолиятини шу тарзда таҳлил қилиш одамларнинг эҳтиёжларини, кайфиятини ҳис этишга, уларнинг шикоятлари ва илтимосларига диққат билан қулоқ солишда ёрдам бериши керак ва шундай ҳам бўлмоқда.

Қувонарли факт: Киров районидаги барча саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотлари, маиший хизмат кўрсатиш ва савдо муассасалари, мана, икки йилдирки, планларни бажармоқда. Бу ерда биронта ҳам қолоқ корхона йўқ. Хўш, бунга қандай қилиб эришилди?

Шаҳло саноат корхоналари ва қурилиш майдончаларида бўлар экан, энг аввало, қандай шароитлар яратилганлиги билан қизиқади. Ишчилар хоналарига, ошхоналарга албатта киради, завод дўконларида нималар сотилаётганлигини текширади. У ўзининг ташрифи ҳақида ҳеч қачон олдиндан бировни огоҳлантирмайди. У ўз атрофида ҳар қандай дабдабага, лаганбардорликка йўл қўймайди. Райкомнинг бошқа ходимларидан ҳам камтар бўлишни талаб қилади. Бу ерда манманлик, калондимоғликнинг пайи ўша заҳоти қирқилади.

Тошкент шаҳар партия комитетининг КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленуми якунлари муҳокама қилинган пленумида шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Сатин таъкидлаб ўтдики, Киров район партия комитети кадрлар билан ишлашда қатъий ва изчил позицияни эгаллади. У раҳбар ходимларнинг сиёсий ва ишчанлик хислатларига чуқур ёндошадиган бўлиб қолди. Бу ерда министрликлар ва идораларнинг партия ташкилотларига нисбатан талабчанлик оширилди. Социал соҳани ривожлантириш масалалари собитқадамлик билан ҳал этилмоқда. Бинобарин, муваффақият гарови ана шундадир.

Социал-маданий-маиший соҳаларни ривожлантириш Шаҳло Насимовнанинг бош «вазифасидир». Районда фақат сўнгги бир йилнинг ўзида ўнта озиқ-овқат магазини қурилди. Тўртта «Табиат неъматлари» фирма дўконлари пайдо бўлди. Катта савдо маркази қурилиши бормоқда. Биринчи секретарь меҳнат кооперативларини ташкил этишни шахсан ўз назоратига олди. Булар орасида «Паутинка» кооперативи ҳам бор. Маҳмудова кунлардан бир куни Олой бозорига борганида тивит рўмоллар сотаётган хотин-қизлар билан суҳбатлашди. Орадан кўп ўтмай у ана шу аёлларни кооперативга бирлашишни таклиф қилди. Эндиликда «Паутинка»нинг маҳсулотлари талаш бўлиб сотилмоқда. Шу нарса маълум бўлдики, бундай кооператив ҳозирча республикада ягона экан.

Юнусобод массиви — Киров районидаги одамлар яшайдиган энг йирик территориядир. Бугунги кунда республикадаги энг яхши маданий-спорт комплекси шу ерда жойлашган. Унинг вужудга келиш тарихи яна район партия комитети биринчи секретарининг номи билан боғлиқдир.

У бир пайтлар одамлар кулги аралаш заҳархандалик билан «район аҳамиятига молик ахлатхона» деб атайдиган ташландиқ жойга кўзи тушди. Худди ана шу кунларда бутун мамлакат бўйлаб автовазликларнинг социал-маданий-маиший объектлар қурилишида тўрт кундан ишлаб бериш ташаббуси кенг ёйилаётган эди. Шаҳло Насимовна район партия комитети бюроси аъзоларини мана шу ташландиқ жойга таклиф қилди. Бу ерда бюронинг сайёр мажлиси давом эттирилгандай бўлди. Унда ҳозир бўлган ҳар бир киши (райондаги қарийб ҳамма корхоналар ва муассасаларнинг раҳбарлари тўпланишган эди) бўлажак маданий-спорт комплекси қурилиши бўйича аниқ-равшан топшириқ олди.

Шаҳло Насимовна ўзининг ҳар бир иш кунини мазкур собиқ ташландиқ жойдан бошларди. Бу ерда саккизта теннис корти, иккита волейбол ва иккита баскетбол майдончаси, ёзги эстрада, прокат пункти, сауна, регби, стол тенниси ва бадминтон учун майдончаларнинг вужудга келиши учун бор-йўғи 28 кун кетди, холос.

Мен Тошкентнинг қурилиш майдончаларидан бирида минорали кран машинисти Н. Федорцева билан суҳбатлашиб қолдим. Нелья Михайловна — район партия комитети бюросининг аъзоси.

— Мен район Советининг депутати сифатида, — деб ҳикоя қилади Федорцева, — болалар боғчаси қурилишига ёрдам бериш юзасидан наказ олдим. Бир неча мансабдор шахс ўтирадиган эшикларни тақиллатиб кўрдим. Фойдаси бўлмади. Шаҳло Насимовна гап нимада эканлигини билгач, мени тинчлантирди. «Ўйлайманки, икки киши бўлиб бу вазифанинг уддасидан чиқамиз», — деди у. Хуллас, унинг ёрдамида мен сайловчилар наказини адо этишга муваффақ бўлдим. Ишонаманки, бу воқеа сизга кўп нарсани ойдинлаштирар.

Тошкент шаҳар Фрунзе район партия комитетининг биринчи секретари Санобар Хўжаева эслайди:

— Бундан ўн беш йил муқаддам Шаҳло район комсомол комитетининг биринчи секретари бўлиб ишлаганида мен беихтиёр ундаги ишга чанқоқликни, камчиликларга муросасиз эканлигини билиб олдим. Эсимда, министрликлардан бирида ёшлар тўғрисида гап кетганида район комсомол комитетининг фикри билан ҳисоблашишмади. Маҳмудова ўша заҳоти район партия комитети бюросига масалани қўйди ва ҳурматли ўртоқларни партия олдида жавоб беришга мажбур қилди. У пайтларда бундай қилиш мардона иш эди.

Райком қайта қуришни, ошкораликни, демократлаштиришни ўз фаолиятининг магистрал йўли деб қабул қилди. Тошкентдаги иккита корхона — тамаки фабрикаси ва асбобсозлик заводининг тақдири қарийб икки йил олдин ҳал бўлди. Район партия комитети бюросида муҳокама қилингандан сўнг раҳбарлар ўзларига топширилган ишни барбод қилганликлари учун вазифаларидан олиб ташландилар. Тегишли министрликлар республика Компартияси Марказий Комитети ва Министрлар Советининг тармоқ бўлимлари билан келишган ҳолда бўшаган лавозимларга ўз номзодларини қўйдилар. Бунда улар райкомнинг фикр-мулоҳазаларини батамом инкор этдилар. Шаҳло Насимовна уларга эътироз билдиришга уриниб кўрди. Аммо фойдаси бўлмади.

Шунда биринчи секретарь зудлик билан бюро аъзоларини тўплади. Маслаҳатлашиб олгач, кейинги иккита иш кунини батамом ана шу корхоналарда ўтказди. Ишчилар билан суҳбатда бу ерга ташқаридан раҳбарларни олиб келиб тайинлаш мумкин эмаслигига қатъий ишонч ҳосил қилди. Раҳбарларни ишчи коллективларнинг ўзи тавсия этиши керак. Ана шу корхоналарнинг директорлигига ўзларидаги бош инженерларни тайинлашга муваффақ бўлинди. Бироқ у курашсиз ўтгани йўқ.

Район партия комитети принципиал қарорининг самаралари тез билинди. Кейинги икки беш йилликда топшириқларни уддалай олмаган фабрика ҳам, завод ҳам давлат планларини муваффақиятли бажарди. Ш. Маҳмудованинг ташаббуси билан район партия комитети иш практикасига район территориясида жойлашган салкам 20 та республика министрликлари ва идораларининг раҳбар коммунистлари ҳисоботини тинглаш жорий этилди.

Райондаги бошланғич партия ташкилотлари орасида кўпгина ижодий коллективлар ва идеология муассасалари ҳам бор. Улардаги муҳит Шаҳло Насимовнани ҳам, айниқса ташвишга солмоқда. Масалан, СССР халқлари дўстлиги музейида узоқ вақтгача носоғлом маънавий-психологик муҳит ҳукм суриб келди. Райкомга сигналлар ва мактублар тушди. Райком секретари коллективда ўзи бўлиб, юзага келган аҳволни бюрода муҳокама қилишни зарур деб топди. Узоқ вақт чўзилиб келган можарога принципиал баҳо берилди: директор ва унинг ўринбосари эгаллаб турган вазифаларидан озод қилиндилар. Партия ташкилоти секретари ва касаба союз комитети раисига қаттиқ партиявий жазо берилди.

Райком секретари бундай қатъий чора-тадбирлар шундай коллективлардаги маънавий-ахлоқий аҳволни соғломлаштириш юзасидан ўтказиладиган катта ишларнинг табиий ибтидоси деб тушунади. У жамият бугунги кунда аниқланаётган камчиликларни бартараф этишига самимий ишонади. Ана шу жараённи жадаллаштириш учун ҳамма ишни қилади.

Вил. НИЕЗМАТОВ,
(Ўз мухбиримиз).

Тошкент.

(«Советская культура», 1987 йил, 9 июль).

ИНСОН, ЖАМИЯТ ВА ҚОНУН

ҚОНУНЧИЛИККА ОҒИШМАЙ РИОЯ ҚИЛАЙЛИК

А. РЕКУНКОВ,
СССР Бош прокурори

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевнинг июнь Пленумидаги докладида қайта қуришнинг сиёсий якунлари чиқарилди, ҳозирги босқичда унинг энг муҳим вазифалари белгиланди.

Пленумда биз тўғри йўлдан бораётганлигимиз алоҳида ишонч билан таъкидланди. Шу билан бирга қайта қуриш мураккаб ва зиддиятли жараён эканлигини тушуниш партия ва жамиятда қарор топди. Ўртоқ М. С. Горбачев қайд этганидек, «Аслида биз ҳозир қайта қуришнинг биринчи тўлқинидагина турибмиз. Бу тўлқин туриб қолган сувни ҳаракатга келтириб юборди». Бироқ қайта қуриш узоқ давом этадиган сиёсат деган тушунчани алоҳида ташвишларсиз хотиржамлик деган тушунча билан алмаштириш чуқур янглишиш бўлур эди. Бугуноқ ҳар бир киши ўз ишида ва ҳар бир иш жойида сезиларли амалий натижаларга эришмоғи лозим.

Экономикани бошқаришни тубдан ислоҳ қилиш — қайта қуришнинг ғоят муҳим бўғини. Экономикамизни кризисолди ҳолатидан олиб чиқиш чуқур чинакам революцион ўзгартишларни тақозо этади. Уларнинг моҳияти Пленумда таҳлил қилиб чиқилди ва СССР Олий Совети сессиясида қонун кучи билан мустаҳкамланди.

Пленумнинг сиёсий қарорлари қонун тилига кўчирилди. Кўзда тутилаётган ўзгартишларнинг ташкилий жиҳати қонунчилик фаолиятининг кенг программасини, иқтисодий ислоҳотнинг ҳуқуқий механизмини расмийлаштиришни ўз ичига олмоғи лозим.

Июнь Пленумида белгиланганидек, ёндашиш жуда оддий: қонунчилик ёки хўжалик соҳасидаги у ёки бу ҳаракатларнинг қонунга мослиги ёки қонунга зидлиги масаласида ноаниқликлар тўла барҳам топиши лозим. «Қонун билан тақиқланмаган ҳамма ишни қилишга рухсат берилади», деган умумҳуқуқий принципни кенг қўллаш лозим.

Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонун қабул қилинганидан кейин унга зид барча норматив актлар бекор қилиниши, шунингдек, идоравий норматив яратиш қатъий юридик тартибга солиниши лозим.

Маълумки, КПСС Марказий Комитети 4 июнда «Социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашда прокурор назорати ролини ошириш чоралари тўғрисида» махсус қарор қабул қилди. Қарорда таъкидланадики, «70-йилларда ва 80-йилларнинг бошларида жамиятда салбий тенденциялар кучайиб борган бир вазиятда СССР Прокуратураси ва унинг жойлардаги органлари ўз зиммаларига юклатилган вазифаларни бажаришни тўла даражада таъминлай олмадилар. Қонунларнинг аниқ ва бир хил тарзда ижро этилиши устидан олий назорат сусайтириб қўйилди, жамият манфаатларига, социалистик турмуш тарзига хилоф бўлган ҳодисаларга ҳамиша ҳам қаршилик кўрсатилмади. Прокуратура ходимларининг бир қисми қонунчиликнинг принципиал позицияларида маҳкам туриб қола олмади, маҳаллий таъсирга ва тор маҳкамачилик манфаатлари таъсирига берилиб кетди. Социалистик мулкни кўп миқдорда ўғирлаш, порахўрлик, қўшиб ёзиш ва кўзбўямачилик каби холларга ҳамиша ҳам ўз вақтида чек қўйилмади, ана шундай ҳолларга кишиларнинг катта-катта группалари, шу жумладан масъул мансабдор шахслар ҳам тортилди.

Бу холис ва кескин баҳо. Бироқ Ўзбекистонда юз берган ҳодисаларга нисбатан олганда бу баҳо янада кескинроқ бўлиши мумкинлиги ҳақида гапирсам, фикримга қўшиларсиз.

Партия XXVII съездида республикада қарор топган вазият муфассал таҳлил қилиб чиқилди. Идеология ишидаги жиддий нуқсонлар, кадрлар билан ишлашда ленинча принципларнинг бузилиши, қонунларга риоя қилиниши устидан назоратнинг сусайиши туфайли Ўзбекистонда юлғичлик хатти-ҳаракатлари, қўшиб ёзишлар, ўғирликлар, порахўрлик, шахсий манфаатини кўзлаб бошқа суиистеъмолликлар кенг қулоч ёйганлиги яхши маълум. Давлат ва хўжалик раҳбарлигининг амалда барча бўғинларида социал адолат принципларининг бузилишига йўл қўйилди.

Пахтачиликда ва пахтани қайта ишлаш саноатида юз берган ҳолатни фалокатдан бўлак сўз билан ифодалаш мумкин эмас. Улкан бойликлар ўғирланди ва талон-тарож қилинди. Кўпгина раҳбарлар масъулият туйғусини бутунлай йўқотишди, ўзларини-ўзлари жазодан четда қолишларига ишонтиришди. Бу жиноятларда, ҳозирда аниқланганидек, ўн минглаб киши қатнашди, минглаб мансабдор шахслар жиноий жавобгарликка тортилди.

Бироқ қанчалик ишонарли бўлмасин, ҳеч қандай рақамлар билан бу ишлар ортида турган инсон фожиасини асло ифодалаб бўлмайди.

СССР Прокуратураси сизларга яхши маълум бўлган Поп агросаноат бирлашмаси собиқ бош директори А. Одиловнинг иши юзасидан терговни тугатмоқда. У узоқ йиллар мобайнида кўпгина оғир жиноятларнинг ташкилотчиси ва актив ижрочиси бўлган. Ерларни ҳисобдан яшириб, етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари қийматини ўзлаштирган. Одилов шунгача бориб етдики, хусусий шахсларга ижарага бериладиган ҳар гектар ер учун 1 мингдан 2 минг сўмгача нарх белгилади. Унинг ўзи йирик миқдорда пора олар ва бошқаларга ҳам шундай пора берарди. Боз устига тобора янги-янги фактлар ошкор бўлмоқда. Одилов одамларни кўз кўриб, қулоқ эшитмаган даражада таҳқирлашлари-чи!

Агар Одилов республиканинг айрим собиқ раҳбарлари хомийлигини ҳис қилмаганида эди, шу сингари хатти-ҳаракатлар қила олмасди. Зеро, унинг назоратсиз хатти-ҳаракатларига айнан шулар тўла эркинлик бериб қўйишган эди.

Республикада таркиб топган бебошлик, жазодан қутилиб қолиш практикаси кўплаб соф виждонли меҳнаткашларни ғазаблантирарди. Бироқ порахўрлар ва юлғичларнинг бир-бирини қўллаб-қувватлаш шароитида бундай кишиларнинг сигналлари эътиборсиз қолдирилар, уларга нисбатан эса турли ғайри-қонуний ҳаракатлар содир этиларди.

Мана шуларнинг ҳаммаси ҳуқуқ-тартиботнинг умумий аҳволига ғоят хатарли даражада таъсир этмасдан қолмасди. Кейинги беш йил ичида республикада жиноятчилик деярли икки баравар ошди. Бир қатор қуролланган бандит группалари пайдо бўлди. Улар йиллаб бемалол ҳаракат қилишди. Қонунсизликнинг оқибатлари мана шундай. Ҳаммаси қўшиб ёзишлар, имкониятлар билан ҳисоблашмаган ҳолда яхшироқ кўриниш истагидан бошланди. Давлатни алдаш, партияни алдашнинг бутун оқибатларини кўрсатувчи бундан яққолроқ мисолни ҳатто ўйлаб топиш ҳам қийин.

Ўтмишнинг мана шундай кўнгилсиз фактларини эслашнинг нима кераги бор? Аввало бу тарихий, чуқур ва принципиал хулосалар чиқариш учун, ҳозирги босқичда аниқ ҳаракат программасини белгилаб олиш учун, бундай салбий ҳолатлар асло қайтарилмаслиги учун зарур.

Ўтмишсиз келажак бўлмайди. Ўтмишда эса, бу ҳақда тўғри ва ошкора айтишимиз керакки, Ўзбекистон ҳуқуқ-тартибот органлари вазият билан тамомила муросасозлик қилиб ўзларига юклатилган функцияларни таъминламадиларгина эмас, балки ўзлари салбий ҳолатларнинг кўпайиб боришига кўмаклашдилар. Ходимларнинг бир қисми жинояткорона йўлга кириб кетди. Прокуратура, ички ишлар ва юстиция органларининг кўпгина ходимлари порахўрлик, суиистеъмолликлар, қонунчиликнинг бошқача кўринишдаги бузилишлари учун жиноий жавобгарликка тортилдилар. Ўзига доғ туширувчи хатти-ҳаракатлари учун икки мингдан кўпроқ ходим бўшатилди. Энг яхшиси кутиш позициясини эгаллаш деб ҳисоблаганлар ҳам бўлди. Бундайлар жиноятларда иштирок этишмади, бироқ нималар содир бўлаётганини кўра-била туриб миқ этишмади ва ой сайин хотиржамгина партия взносларини тўлаб боришди, минбарларга чиқиб олиб қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш тўғрисида ҳаммага аён бўлган ҳақиқатларни гапиравеҳришди.

Партия ва халқ манфаатларига бундай тўғридан тўғри хоинлик, профессионал жиҳатдан таназзулга юз тутиш, бизнинг умумий ишимизга бекиёс зиён келтирди, одамларнинг социал адолатга бўлган ишончига путур етказди.

Ҳозир республикадаги вазият бирмунча нормаллашмоқда. Экономикада ҳам, социал соҳада ҳам муайян ижобий силжишлар бор. Бундай силжиш ҳуқуқ-тартибот практикасида ҳам кўзга ташланмоқда.

«Пахта иши» деб аталган тергов жараёнида ҳуқуқ-тартибот органларининг кўпгина ходимлари юксак профессионал маҳорат ва гражданлик жасоратини намоён этдилар.

Кейинги йилларда биринчи маротаба 1986 йилда оғир жиноятлар қисқарди. Бу жараён ўтган ярим йилда ҳам давом этди. Партия ва ҳукуматнинг ичкиликбозликни камайтириш борасидаги катта тадбирлари ижтимоий ва ишлаб чиқариш ҳаётига умумий соғломлик бахш этди.

Давлат интизомини бузишлар, хўжасизликка қарши бирмунча актив кураш олиб борилмоқда. Ўқувчилардан ўқув жараёни билан боғлиқ бўлмаган қишлоқ хўжалик ва бошқа ишларда оммавий фойдаланишдан иборат номақбул тажрибага чек қўйилиши, пахта майдонларига ишлов бериш чоғида заҳарли, зарарли химикатлардан фойдаланишни таъқиқлаш, меҳнатсиз даромадларга қарши кураш юзасидан янада қатъийроқ чоралар кўрилаётганлиги аҳолининг қизғин ва манфаатдорлик билан қўллаб-қувватлашига сазовор бўлмоқда.

Республиканинг бир қатор шаҳарлари ва районларида ҳуқуқ-тартибот органлари жамоатчилик, партия ва совет органларининг ёрдамига таяниб, қатъийроқ, ҳужумкор бўлиб бормоқдалар. Шу билан бирга кўпгина прокуратуралар, ички ишлар органлари, судлар жамиятда кучайиб бораётган жараёнлардан яққол орқада қолмоқдалар. Уларнинг ишида ҳануз ўз умрини ўтаб бўлган мезонлар сақланиб қолмоқда. Улар интизомни мустаҳкамлаш, уюшқоқлик ва тартибни кучайтириш учун ўз имкониятларидан суст фойдаланмоқдалар.

ССР Иттифоқи Прокуратураси ходимлари яқинда Ўзбекистонда бўлдилар ва ишонч ҳосил қилдиларки, бир қатор жойларда олдинга олға босиш йўқгина эмас, балки ҳатто, илгари эгалланган марралар ҳам бой берилмоқда. Шу муносабат билан КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида мутлақо аниқ қилиб айтилдики, ким ўзини қайта қуришни хоҳласа, ҳозирда шундай қилди ва ишга киришиб кетди. Янги вазифаларни тушуниб етмаган кишилар эса, эскиликка ёпишиб олиб, ўзларининг фаолиятсизликлари билан амалда қайта қуришга қарши иш қилмоқдалар.

Экономикада қонунчилик режимини таъминлашнинг аҳволи суст, йўл қўйиб бўлмайдиган даражада суст ўзгармоқда. Республикада халқ мулкини сақлашни яхшилаш, ўғирлик, порахўрлик, давлат интизомини бузувчиларга барҳам бериш борасида туб ўзгариш юз бергани йўқ. Давлатни алдаш, кўзбўямачилик фактлари кўп. Ерларни талон-тарож қилиш, экин майдонларини ҳисобдан яшириб қолиш ҳоллари юз бериб турибди.

1986 йил камомадлар, моддий бойликларнинг яроқсиз бўлиб қолишидан кўрилган зарар миллионлаб сўмга етди. Қўшиб ёзишлар миллион сўмлик рақамлар билан ифодаланмоқда. Прогуллар, бекор туришлар ва меҳнат ҳамда ишлаб чиқариш интизомини бошқа кўринишда бузишлар натижасида давлат 105 миллион сўмлик саноат маҳсулоти кам олди. Брак маҳсулот чиқариш камаймаётир. Давлат стандарти органлари текширган маҳсулотнинг ярмидан кўпи ностандарт деб топилди.

Нима учун шундай бўлмоқда? Аввало шунинг учунки, ҳануз совет қонунларини қўпол равишда оёқ ости қилаётган, жамият ҳисобига бойлик орттиришни давом эттираётган, яқин ўтмишдан зарур сабоқ чиқариб олмаётган кишиларга нисбатан муросасизлик, талабчанлик вазияти вужудга келтирилмаган.

Оғир жиноятларни содир этганликлари учун хўжалик, партия ва совет органларининг кўпгина ходимлари суд жавобгарлигига тортилди. Бироқ ахир бу шунчаки мақсад эмас, муҳими шундаки юз берган ҳолатларнинг сабаби охиригача очиб ташлансин, уларга тўғри сиёсий ва ҳуқуқий баҳо берилсин, жиноятчилар фойдаланиб келган йўллар ишонарли беркитиб қўйилсин, давлатга қарши ҳолатлар такрорланишига йўл қўйилмасин.

Бироқ буни айтиш осон, бажариш анчагина қийин. Конкрет мисоллар келтираман. Жиззах областининг Мирзачўл районида 1984 йили «Советская Россия» колхозининг директори Абдураҳмонов кўзбўямачилиги учун қамалган эди. Бир йилдан кейин унинг ўриндоши Худоёров икки юз минг сўм маблағни ўғирлагани учун жавобгарликка тортилди. Яқинда эса шу вазифага янгидан тайинланган Султонов ҳам йирик миқдордаги ўғирликлари учун қўлга олинди.

Самарқанд областида механизациялашган кўчма колонна бошлиғи Мукумов беш юз минг сўмлик ҳажмда қўшиб ёзишга йўл қўйди. Бунинг учун унга ҳайфсан эълон қилишди, материалларни прокуратурага ўтказишмади ва ҳатто лавозимини ошириб қўйишди — завод директорлигига тайинлашди. Нима учун? Партия ва давлатни алдагани учун.

Шу йилнинг февралида Бухоро область «Швейтрикотажбит» ишлаб чиқариш бирлашмаси директори Фозиловга қўшиб ёзганлиги учун жарима солишди ва уч йил мобайнида раҳбарлик лавозимини эгаллаш ҳуқуқидан маҳрум этишди. Бундай жазо Фозиловни ишлаб чиқариш бўлимининг бошлиғи қилиб ўтказишга, унинг ўрнига эса илгари мансаб жинояти учун судланган Мираковни тайинлашга тўсқинлик қила олмади.

Бухоро областида бундай ҳодисалар якка-ёлғиз эмас. Ўғирликлар, порахўрликлар, мансаб жиноятлари содир этган шахслар партия сафида қолаверишларига асло йўл қўйиб бўлмайди. Бухоро ва Жиззах областларида район ва область партия комитетлари ҳуқуқ-тартибот органларининг шундай масалалар бўйича ахборотларини кўпинча эътиборсиз қолдиради. КПСС Уставида бу тўғрида қатъий талаб борлиги — жиноят содир этган коммунистлардан икки карра кўпроқ талабчанлик қилиниши тўғрисидаги талаб ифодаланганлигини унутиш мумкин эмас.

Прокуратураларга келганда эса улар совет қонунлари ҳимоясида қатъий туришлари, давлат манфаатлари ва меҳнаткашларнинг ҳуқуқларини муҳофаза қилиш тўғрисида гап борган барча ҳолатларда ташаббус кўрсатиб принципиаллик ва қатъиятлик билан ҳаракат қилишлари, прокурор назоратининг профилактик йўналишини кучайтиришлари керак. Бу талаб бошқа ҳуқуқ-тартибот органларига ҳам баробар тааллуқлидир.

Прокурорлар бутун ишнинг оғирлик марказини бошқарув органлари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар томонидан қонунларнинг бажарилиши устидан назоратга ўтказишлари, жамият иқтисодий ва социал ҳаётининг барча соҳаларида қонунчиликни ҳар томонлама кучайтиришлари лозим. Асосий эътибор министрликлар ва идоралар, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари, бошқа мансабдор шахслар ўзларига топширилган иш участкаларида қонунларга риоя қилиниши бўйича юклатилган вазифаларни қандай бажараётганликларини таъсирчан назорат қилиб боришга қаратилиши, уларга бу ишда зарур ёрдам кўрсатилиши, қонунчиликни бузишларни ўз вақтида аниқлаш ва бундай ҳолларга чек қўйишга қаратилмоғи керак.

Шу муносабат билан прокуратура органлари эндиликда қўшимча ваколатлар билан таъминланганлар ва бу ваколатларни қонунчилик ҳамда ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб актив қўллаш лозим.

Ҳуқуқ-тартиботни муҳофаза қилиш борасидаги бутун фаолият партия ва совет органларининг ташкилотчилик тадбирлари билан боғлаб олиб борилиши керак. Ишда қайта қуришга кўпроқ жўшқинлик сингдирилган, унинг самарадорлиги оширилган тақдирдагина бунга эришиш мумкин. Интизом, тартиб ва қонунчилик учун курашдаги қизғинлик сусая бошлади. Эҳтимол шу муносабат билан республикада «соя» экономика деб номланувчи жиҳатнинг кўламлари ошаётгандир? Чайқовчилик кенг ёйилмоқда, ичкиликбозлик фактлари тез-тез содир бўлмоқда, ишёқмаслар, текинхўрлар, ташмачилар — меҳнаткаш халқ ҳисобига яшаётган кишилар ўзларини анча эркин ҳис эта бошладилар.

Масалан, Самарқанд областида матлубот кооперацияси адресига эътирозлар кўп. Одамлар савдо қоидаларини бузишлар, суиистеъмолликлар, харидор ҳақига мунтазам хиёнат қилишлар, торозидан уриб қолишлар, чайқовчиликлардан шикоят қилмоқдалар. Ўғирлик ҳақидаги сигналлар ҳам бўлди. Область партия комитетининг таклифига биноан, областнинг назорат қилувчи органлари, савдо бошқармаси ва область матлубот жамияти вакилларидан иборат бригадалар районларга чиқишди. Бироқ кўрсатилган ташкилотларнинг вакиллари бирон-бир жиддий суиистеъмолликларни аниқлай олишмади. Жумладан, район прокурорлари ҳам бу борада ҳеч қандай материалга эга эмас эдилар, чунки улар бу масалалар билан шуғулланишмаганди.

Таажжубланарли вазият вужудга келди: одамлар тартибсизликларни кўриб туришибди, ўз хизмат тақозоси билан бу тартибсизликларга чек қўйиши лозим бўлган кишилар эса бамисоли кўзларига парда тутиб олишганга ўхшайди. Область прокурори В. Еременко бир неча мана шундай сигнал олгач, ишнинг ҳақиқий аҳволини аниқлаш учун аппарат ходимларини районларга йўллаб тўғри иш қилди. Текширишлар чоғида кўпгина ўғирликлар, суиистеъмоллик, пора олиш, харидорларни алдаш фактлари очиб ташланди. Прокуратура буларнинг ҳаммаси тўғрисида область партия комитети ва область ижроия комитетини хабардор қилди. Барибир ишни охирига етказишмади. Хайбаракаллачилардан жиддий талаб қилишмади. Область матлубот жамияти, назорат қилувчи органларнинг раҳбарлари фаолиятсизлик учун ўз жавобгарликларини тўла ҳис қилмадилар.

Бунга йўл қўйиб бўлмайди. Бунинг устига кўпгина ишлар бўйича назорат қилувчи органларнинг ходимлари ўғрилар ва жиноятчилар билан бирлашиб кетганликлари фактлари аниқланди. Назоратнинг сустлиги ва кўплиги тилларда достон бўлиб юрибди. КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида халқ контроли комитети базасида мамлакатда контролнинг ягона яхлит системасини барпо этиш тўғрисида гапирилди. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ҳозирнинг ўзидаёқ ўз ишларини шу тарзда қайта қуришлари керакки, токи хўжасизлик ва талон-торожликларга чек қўйиш бўйича барча назорат қилувчи органлар билан куч-ғайратлар бирлашиб кетсин.

Бошқарув системасида амалга ошириладиган ўзгартишлар аввало ижтимоий ишлаб чиқаришнинг асосий бўғини — корхонага тааллуқлидир. Худди мана шу ишлаб чиқариш коллективларида моддий бойликлар яратилади, иқтисодий ва социал вазифаларнинг бажарилиши таъминланади.

Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги Қонунда белгиланган кенг ҳуқуқлар ўтмишда юз берганидек идоралар томонидан бузилмаслиги ва чекланмаслиги лозим, уларга тўла салмоқли ҳуқуқий гарантиялар, маъмуриятчиликлар, бюрократик бузилишлардан амалда муҳофаза зарур. Фақат бошқарувнинг юқори органлари томонидангина эмас, балки маҳаллий ҳокимият органлари томонидан ҳам турли «мақсадга мувофиқ» истаклар ниқоби остида корхоналарга уларнинг ҳуқуқлари ва имкониятларини ҳисобга олмасдан топшириқлар белгилаш давом этмоқда. Бундай номақбул тажриба Ўзбекистонда ҳам кенг ёйилган.

Биз ҳозир мураккаб даврни бошдан кечирмоқдамиз. Барча норматив базаларни қайта кўриб чиқишимиз лозим. Маълум бир муддат ичида янги ва эскирган инструкциялардан фойдаланилади. Маълумки, давлат корхонаси тўғрисидаги СССР Қонуни тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитларидагина амалга оширилади. Барча корхоналарни ана шу принциплар асосида ишлашга ўтказиш 1988—1989 йилларда амалга оширилади. Ҳозирги шароитларда прокурордан тортиб ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг бошқа ходимларидан алоҳида ҳуқуқий етуклик ва сиёсий онглилик талаб қилинади. Хатти-ҳаракатлари даврнинг иқтисодий ва ижтимоий вазифаларига жавоб берувчи ташаббускор, омилкор кишилар идоравий бюрократизм ва алмисоқдан қолган регламентлаштириш қурбони бўлиб қолмасликлари кўп жиҳатдан бизларга боғлиқдир. Айни пайтда турли суиистеъмолликлар, кўзбўямачилик, ғаразгўйлик — улар ҳар қандай сохта шаклларда тақдим этилмасин, улар билан боғлиқ «ишбилармонлик»нинг пайини қирқиш керак.

Биз асосий эътиборни район бўғинидаги ишларни такомиллаштиришга қаратишимиз керак. Ўртоқ М. С. Горбачев Краснодар ўлкаси партия активлари билан учрашувда таъкидлаб ўтдики, район бўғинлари, бошланғич партия ташкилотлари бизнинг сиёсий йўлимизни реал ҳаётга мувофиқлаштириш бўйича амалга ошириладиган улкан меҳнатни ўз зиммаларига олишлари керак.

Кейинги йилларда сизнинг республикангизда шаҳар ва район прокурорлари составининг қарийб 70 проценти янгиланди. Бундай янгиланиш жараёни бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларида ҳам бормоқда. Кўтарилган ходимларнинг кўпи ташаббус билан, ижодий, самарали меҳнат қилмоқдалар. Ишнинг илғор ва самарали шакллари кенг жорий этилиши, барча прокуратураларнинг мулкига айланиши зарур.

Ҳозирча эса бу нарса бўлмаяпти. Бунинг устига шаҳар ва районларнинг айрим прокуратураларида энг муҳим масалаларни ҳал этишда ташвишга солувчи тўла лаёқатсизликни кўрмоқдамиз. Кўплаб прокурорлар кўпинча вазиятни билмайдилар ва ўзларини қўлга ололмайдилар. Ёки турли сабаблар билан ўткир муаммолардан ўзларини четга олмоқдалар. Масалан, Бухоро область Ромитан район прокурори Ш. Шукуров билан суҳбатда шу нарса маълум бўлдики, у ўз райони нима билан яшаётганини, партия ва совет органларининг биринчи навбатда қандай вазифаларни ҳал этаётганини, экономикадаги нозик нуқталар қаердалигини умуман билмайди. Бундай прокурордан нимани кутиш мумкин?

Ҳозир ҳар қачонгидан кўра бизнинг ишимизда конкретлилик, амалийлик ва кўргазмалилик зарур. Хўш, нима учун районда битта-иккита корхонани, айтайлик озиқ-овқат, гўшт-сут ёки енгил саноат корхоналарини олиб, бир-икки йил ичида улардаги майда ўғирликларни батамом тугатиш вазифасини олдимизга қўйиш мумкин эмас? Бу билан биз райондаги бошқа барча корхоналардаги шундай аҳволни тугатиш мумкинлигига эришишни исботлаган бўлардик. Бу амалда қайта қуриш рўёбга чиққани бўларди.

Тубдан қайта қуриш энг аввало шаҳар ва район прокуратуралари ишини анчагина жонлантириш билан боғлиқдир. Район бўғинида қонунчилик аҳволидан келиб чиқиб кўпроқ шахсий ташаббус асосида ишлаш шароитини вужудга келтириш керак. Ана шу прокуратуралар ишига баҳо беришда ташаббуснинг кўрсатилаётганлиги, амалий чора-тадбирлар мустақил кўрилаётганлиги, бошланган ишнинг охирига етказилаётганлиги ҳисобга олиниши лозим. Токи прокуратуралар ўз чора-тадбирларини жойлардаги партия ва совет органлари иши билан узвий равишда боғлаб олиб борсинлар, жамоатчиликка таянсинлар, демократиянинг кенгайтирилиши ва ошкоралик жараёнидан фойдалансинлар.

Прокуратура органларига партия раҳбарлигини кучайтириш зарурати тўғрисидаги талаблар асосида, уларга зарур ёрдам ва кўмакни бериш негизида бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларида бўлгани каби шаҳар ва районлар прокуратураларида ҳам партия қатламини кўпайтириш учун зарурат сезилмоқда. Прокуратуралар фаолиятини қайта қуришда бошланғич партия ташкилотлари ролини ошириш, тарбия ишларини ва коммунистларга нисбатан талабчанликни кучайтириш зарур. Истиқболли ходимларни кўтаришда уларнинг профессионал яроқлилигини ва партиявий эътиқодини тўлароқ ҳисобга олиш даркор.

Ўзбекистондаги ишлар аҳволининг таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, гражданларнинг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари иши савиясини анча ошириш биринчи даражали вазифадир. КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил 20 ноябрдаги шу масалага оид қарори қониқарсиз бажарилмоқда.

Кишилар тақдирига тошбағирлик билан муносабатда бўлиш, бюрократчилик, сансалорлик, маҳкамачилик кўринишлари, танқидни бўғиш билан боғлиқ кўпгина фактлар республикада ўзининг тегишли баҳосини олмаяпти. Кейинги уч йил ичида Ўзбекистон гражданларидан СССР Прокуратурасига қилинаётган мурожаатлар салкам 40 процент ошганлиги тасодиф эмас. Ахир ана шу мурожаатларнинг кўпи юзасидан шу ерда — жойларнинг ўзида қарорлар қабул қилиш зарур эди. Чунки бизда одамлар аниқ-равшан жавоб ололмай, пухта тушунтиришлар ололмай кетаётган прокуратуралар, ички ишлар органлари, судлар кўп. Шу туфайли Ўзбекистондан Москвага бораётган шикоятлар оқими ошмоқда.

СССР Олий Советининг сўнгги сессиясида мансабдор шахсларнинг гражданлар ҳуқуқларини камситувчи ноҳақ хатти-ҳаракатлари хусусида судга шикоят қилиш тартиби тўғрисида қонун қабул қилинди. Ушбу қонун кучга киргандан сўнг унинг жамият ва гражданлар манфаатлари йўлида фаол ишлашини таъминлаш муҳим вазифадир. Бунга ўз-ўзидан эришиб бўлмайди. Судлар, юстиция органлари, прокуратуралар фаолиятида тегишли тайёргарлик кўриш талаб қилинади. Худди шунинг учун ҳам қонун 1988 йил 1 январидан кучга киради. Янги қонун қайта қуриш шароитларида қонунчиликни мустаҳкамлаш мақсадларида барча резервлар ҳаракатга келтирилгандагина муҳим роль ўйнай олишини яна бир карра таъкидлаб ўтиш жоиздир. У худди шу нарсани, гражданларнинг ҳуқуқларини камситувчи ҳар қандай хатти-ҳаракатларни қатъиян пайини қирқишга асосланади.

Тергов ишларининг аҳволи ўткир муаммолигича қолмоқда. Қайси бир масалани олмайлик: жиноятларнинг очилишими, терговнинг сифати ва муддатларими, профилактик ишларми, барибир ижобий натижалар ҳали етарли эмас. Баъзи соҳаларда эса ҳатто орқага кетиб қолиш бор.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари йўл қўяётган ўзбошимчалик, сўроқ пайтида ва терговда холис бўлмаслик, олдиндан хато фикрга келиш фактлари ташвишлидир.

Тошкент шаҳар Ленин район прокурори Г. Гудков нархи бир ярим сўмлик ҳамённи ўғирлашда шубҳа қилиниб гражданка Фешкинани қамашга санкция берди. У бу аёл кичик ёшдаги уч боланинг онаси эканлигини, колхозда сут соғувчи бўлиб ишлашини ҳисобга олмади. Дарвоқе, ўғирлик тўғрисида етарли исботлар ҳам йўқ эди. Аёлнинг салкам икки ой қамоқда сақланганлиги ва СССР Прокуратураси ходимлари аралашганидан сўнггина озод қилинганлигига нима дейиш мумкин? Ахир шаҳар прокуратураси уни назорат қилиши керак-ку! Республика прокуратураси ҳам у билан ёнма-ён. Инсон эса шунга қарамай ҳеч нимадан ҳеч нима йўқ дастлабки қамалиш жойида камситилган, таҳқирланиб, кейин маълум бўлишича, ҳимоясиз ётди.

Бундай мисоллар ягона эмас. Улар замирида жуда кўплаб қонун бузилишлари бор. Қонуннинг ҳар қандай бузилишига қарши қақшатқич ва муросасиз кураш олиб бориш даркор.

Жиноий жавобгарликка тортилган собиқ ички ишлар министри Яхёевнинг қонунсиз буйруғи республикада ҳамон амал қилиб келмоқда. Ана шу буйруққа кўра қонунга хилоф равишда қўлга олинганларни анча узоқ муддатга ушлаб туриш ҳамда вақтинча ушланган кишиларни изоляторларда сақлаш кўзда тутилган. Республика прокуратурасида бу ҳақда билмасликлари мумкин эмас эди. Бу ҳол, маълумки, бир қатор ишларда ноқонуний йўллар билан айбни бўйнига олишга олиб келганлиги маълум.

Ички ишлар органларида тартибни ўрнатиш, кадрларни мустаҳкамлаш учун кўрилган қатъий чора-тадбирларга қарамай, бу органлар фаолиятини жиддий яхшилашга ҳозирча эришилгани йўқ. Жиноятларни очиш бўйича ишларнинг самарадорлиги паст, профилактик ишлар суст олиб борилмоқда. Гражданларга айб тўнкашга оғишларга барҳам беришга эришилмади. Гражданларнинг қонуний талаблари баъзан эътиборсиз қолиб кетади.

Одил судловни олиб боришда кўпгина хатолар ва нуқсонлар бор. Судларда ишларни кўриб чиқишда бунчалик сансалорликни биронта ҳам иттифоқдош республикада учратмайсиз. Йирик қаллоблар, порахўрлар, талон-торож қилувчилар устидан қўзғатилган жиноий ишлар кўпинча бир неча ойлаб ҳаракатсиз ётади. Баъзи судьялар бу ишларни кўриб чиқишдан бош тортиш учун қанчадан-қанча найрангларни ўйлаб топмаган дейсиз. Ўйлаб топилган асослар бўйича ажрим чиқариш, ишларни бир суддан иккинчисига асоссиз равишда ўтказиб юбориш, ҳеч қандай сабабсиз ишларни қўшимча терговга жўнатиш, суднинг процессуал жараёнини билиб туриб бузиш каби ҳийла-найранглар ишга солинди. Буларнинг ҳаммаси ҳукмни бекор қилишга олиб келиши лозим эди.

Юстиция министрлиги, Олий суд ҳар бир ишни қисқа муддатларда сўзсиз кўриб чиқилиши ҳамда бу билан сансалорлик, қонун талабларини бузишларнинг пайини қирқиш юзасидан ҳар томонлама чора-тадбирлар кўришлари лозим.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг айрим ходимларида жиноятчиликка қарши курашни кучайтиришда у ёки бу даражада қонунчилик манфаатларидан четга чиқиш мумкин деган нотўғри ва хавфли тасаввур пайдо бўлди. Партия, давлат ва халқ бунинг учун бизларни ҳеч қачон кечирмайдилар. Прокуратура, милиция, судда ишловчи ҳар бир ходимнинг муқаддас бурчи шундаки, у қонунчиликка сўзсиз риоя қилиши ҳамда одамлар бизнинг хатти-ҳаракатимизга қараб Совет ҳокимиятининг адолатпарвар эканлигига, демократлаштириш жараёни қандай бораётганлигига, қайта қуриш нима бераётганлигига баҳо берадилар.

Шу билан бирга бу талаблар жамиятга қарши кўринишларга нисбатан олиб бориладиган курашни бўшаштира олмайди ва бўшаштирмаслиги лозим. Туҳматчиларга ҳамда турли-туман усуллардан фойдаланилган ҳолда қонуний жавобгарликдан қандай қилиб бўлмасин қутилиб қолишга уриниб кўрувчиларга, шу жумладан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларини қонунга хилоф равишда ҳаракат қиляптилар, деб айб қўювчиларга моҳирлик билан зарба бериш зарур.

Бухоро ички ишлар бошқармаси бошлиғининг собиқ ўринбосари Ш. Раҳимов ўзини порахўрликда айбдор деб тан олди. У гўё тавба қилгандай бўлди. Ҳатто Бухоро область ижроия комитети ички ишлар бошқармасидаги жиноий найрангбозликни жуда кеч фош қилганликларидан ташвиш ҳам билдирди. У ҳукмни жуда оғир деб ҳисоблаб, ҳозир барча идораларга шикоят қилмоқда. Гўё уни қисувга олиб, мажбур қилганмишлар, қонунни бузганмишлар ва ҳоказо. Бошқа кўпгина айбланувчилар ҳам ҳозир буни ўзларига қулай усул қилиб олдилар.

Бундай кўринишларга эътиборсиз қараб бўлмайди. Республикада бўхтон, туҳмат, ёлғон гувоҳлик бериш анчагина кенг тарқалгандир. Уларга қарши амалда кураш олиб борилмаяпти.

Қонунчилик учун курашда принципиаллик кўрсатаётган ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларининг фаол, ҳужумкор ҳаракатлари кўпинча жиноятчи элементлар томонидан қўрқитиш, хавф солиш ва ҳатто зўрлик ишлатиш ҳолларига дучор бўлмоқда. Бундай фактларга ҳамма вақт ҳам ўткир баҳо берилмаяпти. Уларнинг пайини қирқишда қатъиятлилик етишмаяпти. Афсуски, республика ва маҳаллий матбуотнинг айрим журналистлари баъзан шов-шув кетидан қувиб етарли даражада текширилмаган фактларни илиб олмоқдалар ва бу билан улар оловга ёғ сепмоқдалар. Бу нарса жамоатчилик фикрини тўғри шакллантиришга ёрдам бермайди.

КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленумида, Марказий Комитетнинг бир қатор қарорларида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари кадрлари билан ишлашни жиддий яхшилаш, уларни демократия ва ошкоралик кенгаётган шароитларда ҳаракат қилиш маҳоратига ўргатиш, ҳуқуқ-тартибот ишига хизмат қилувчи киши қонун олдида, партия олдида, халқ олдида виждонан пок бўлишини уқдириб бориш зарурлиги таъкидлаб ўтилди.

Республикадаги аҳвол ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари олдига кадрлар сифатини жиддий яхшилаш, бу сиёсатни янада фаол ва собитқадам сиёсатга айлантириш, улар олдида турган вазифаларни ҳал этиш билан узвий боғлаш вазифаси турибди.

Кейинги йилларда республикага катта ёрдам берилди. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари штатли ходимлари кўпайтирилди. Раҳбарлик лавозимларига кўплаб ташаббускор кишилар, шу жумладан бошқа иттифоқдош республикаларнинг кишилари кўтарилди. Биргина СССР Прокуратурасининг ўзи Ўзбекистондаги раҳбарлик бўғинини мустаҳкамлаш учун 85 кишини юборди, анчагина мураккаб ишларни тергов қилишда терговчиларни командировка қилди. Ҳозир СССР Прокуратураси узоқ вақтлардан бери ҳаракатсиз ётган ишлар ва материалларни ҳал этиш учун июль ойи мобайнида яна қўшимча равишда юздан зиёд прокурорлик-тергов ходимларини юборишга мажбур бўлмоқда.

Аммо бу тадбирлар фавқулодда вазиятлар билан боғланган бўлиб, вақтинчалик характерга эга. Эндиликда энг аввало республикадаги кадрларни ўстиришга, уларни тарбиялашга, профессионал маҳоратини оширишга умид боғлаш керак.

СССР Прокуратураси бунда ҳам ёрдам беради. Ўзбекистон учун Харьков, Свердловск, Саратов юридик институтларида студентлар ўрнини кўпайтириш тўғрисидаги масала ҳал қилинмоқда. Тошкент Давлат университетини битириб чиққанларни бошқа олий ўқув юртларини тамомлаганлар билан айирбошлашни ташкил қиламиз. Бундан мақсад бошқа иттифоқдош республикалар вакилларининг Ўзбекистонда ишлашларига, республиканинг ёш мутахассислари эса мамлакатнинг бошқа регионларида тажриба тўплашларига эришишдир.

Ўн йилликлар давомида кўникиб келинган нарсаларни улоқтириб ташлаш, қайта қуриш жараёнида кўп нарсани қайтадан ўрганиш, иш услуби ва усулларини ўзгартириш, ечимларнинг янгилигидан қўрқмаслик, ўтмиш хатоларидан ижобий сабоқ чиқаришни билиш лозим. Кишиларнинг ҳаммаси ҳам, ана шу талабларга жавоб берадилар деб бўлмайди. Чунончи, Тошкент область прокурори Э. Жўраев ўз вазифасининг анчагина қисмини ўринбосарлари зиммасига юклаб қўйган. Аппарат эса прокуратура ишини қайта қуришдан четга чиқиб олди.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари кадрлари демократия ва ошкоралик кенгаётган шароитларда ишлашни қунт билан ўрганишга, бутун халқнинг қўллаб-қувватлаши ва ишончига таянишга даъват этилгандирлар. Шу муносабат билан меҳнат коллективлари билан алоқаларни мустаҳкамлаш, жамоатчиликнинг қонунчилик ва ҳуқуқ-тартибот муаммолари тўғрисидаги фикр-мулоҳазаларини ўрганиш, бу ишларни янги мазмун ва шакллар билан бойитиб бориш етилган зарур вазифага айланмоқда. Халқ билан маслаҳатлашишни, меҳнаткашларнинг фикр-мулоҳазаларини ҳисобга олиш ва улардан фойдаланишни, ҳамма бир бўлиб социал иллатларни таг-туби билан йўқотишда иштирок этишни одат тусига киритмоқ керак.

Буни расмиятчиликка, тадбирбозликка айлантирмаслик лозим. Биз маслаҳат олиш ёки қўллаб-қувватлашлари учун ҳар сафар одамларга мурожаат қилар эканмиз, улар ўз таклифлари кўриб чиқилиши туфайли қўлга киритилган натижалар ҳақида, у ёки бу муаммоларни ҳал этишда жамоатчилик фикрини ҳисобга олиш ҳақида хабардор қилинишлари керак. Пинҳоний ишлар камроқ бўлсин, халқ билан, ошкора, бутун овоз билан муҳокама қилиниши лозим бўлган масалаларни ёпиқ кабинетлар ичида ҳал қилмаслик керак. Ана шундагина одамлар бизларни тушуниб оладилар ва қўллаб-қувватлайдилар. Ҳозир ишимизнинг асоси ана шундадир.

• *Янги шеърлар*

Омон юр шу даланг ичра

Шоирга ҳамма нарса
ярашади:
эркалик, девоналик,
паришонлик,
Ҳақ сўзни айтиш...
Булбулга айланган тили
оғзида чаҳ-чаҳлаб турса,
ярашади шоирга...
Сўзлари гулларга айланиб,
дунёга бетиним сочилиб
турса,
ярашади шоирга...
Фақат битта нарса,
фақат бир нарса
шоирнинг оғзидаги
булбулни
ўлдиради...
Шоирнинг лафзидаги гулни
сўлдиради...
Бу даҳшатли ҳодиса —
шоир ҳаётида бир
мартагина юз берган,
унинг боболарига ҳам ёт
бўлган,
унинг ўзига ҳам ёт бўлган...
Унинг набираларига ҳам ёт
бўлган
ҒИЙБАТЧИЛИК...

* * *

Одам чўкиб борар наҳру
уммонга,
Одам чўкиб борар
бенажот, ожиз...
Боқиб чўкаётган у шўрлик
жонга
Одамлар турибди тўпланиб,
бесўз...
Бир мард йўқ уларнинг
ичида балки
Ўзини уммонга отиб
сузгани,
Шу тоб бечорага бир
тангри каби
Нажот қўлларини
чўзгани...
Ногоҳ минғирлайди орадан
кимдир:
«Ўзимга қолганда берардим
ёрдам...
Қўрқаман — атрофда
хушёр зотлар бор,
Таниш-билишликка йўяр
шуни ҳам...»

* * *

«Орол!» дея, «Орол!» дея,
«Қурияпти... Увол...» дея
Тўлдиряпмиз қоғозларни,
Баланд қўйиб овозларни...
Югуряпти журналистлар
Олимлардан нажот истаб —
Микрофонлар қадаляпти,
Алломалар йўталяпти...
Қани жавоб! Қани нажот!
Орол биздан сўрар ҳаёт...
У кун сайин қуримоқда...
Йўқлик сари юрмоқда...
Тупук билан тўлмас Орол,
Кўпик билан тўлмас Орол,
Қоғоз билан тўлмас Орол,
Овоз билан тўлмас Орол,
Мажлис билан тўлмас
Орол,
Гап-сўз билан тўлмас
Орол...
Тепасида тўпланишиб,
Жанжаллашиб,
куйиб-пишиб
Чанқаганда сувин ичиб...
Бақириб ё жим ғам чекиб
Турмоқликдан фойда йўқ
ҳеч.
Қуригандан сўнг бўлар
кеч...
Энг муҳими, унга жон-сув
Бирдан бир йўл — нажот
ҳам шу...
Йиғинг ҳамма миробларни,
Тўпланг жами жавобларни.
Тезроқ қўйиб баҳсларга чек,
Оролга СУВ, СУВ берайлик!

* * *

Қадоққўл, ерсевар инсон — бободеҳқон, бободеҳқон,
Тиним билмас, куюнчак жон — бободеҳқон, бободеҳқон.
Яратмоқ ихтиёр этган, ажабким, йўқни бор этган —
Қаро тупроққа берган жон, бободеҳқон, бободеҳқон.

Эгатларда кўзин очган, чигит деб бир умид сочган
Далалар бағрига хандон бободеҳқон, бободеҳқон.
Қуёшни сув дея ичган, очилган пахтани қучган
Шу деб дилбар, шу деб жонон, бободеҳқон, бободеҳқон.

Не ҳосил бу фидоликдан ва оромдан жудоликдан,
Десангиз, кўп боқур ҳайрон, бободеҳқон, бободеҳқон.
Деяр, бу ишқ тирик қонда, туғилдим Ўзбекистонда,
Менга бир ном шараф, унвон — бободеҳқон —
бободеҳқон.

Қўлинг дард кўрмасин асло, кўзинг дард кўрмасин асло,
Белингдан кетмасин дармон, бободеҳқон, бободеҳқон...
Дилингда ўлмасин орзу, бошингда сўнмасин ёғду.
Сени ҳеч эзмасин армон, бободеҳқон, бободеҳқон.

Омон юр шу даланг ичра, ҳазон бўлма яланг ичра,
Ўзинг Тинчлик учун қалқон, бободеҳқон, бободеҳқон...

* * *

Келар мангу нозланиб,
гўзал,
Бор дунёни эритиб баҳор...
Эримайди негадир баъзи
Қабоқларда музлаб қолган
қор...
Эримайди ёз ҳам... Саратон
Куйдирса ҳам олиб
забтларга
Куз ҳам келар. Лекин ҳеч
қачон
Жин урмайди айрим
афтларга...
Қиш келади шошиб,
югуриб —
Қорлар тўла қучоқларида.
Қотиб қолар эски қор
кўриб.
Аллакимлар қабоқларида...

* * *

ДОНИШМАНД —
мангу уйғоқ одам,
Ғафлатдаги кимсаларнинг
уйқусини ҳайдагани учун
маломатлар селида
Димиқиб оқадиган
ОДАМ...

* * *

ШУҲРАТ,
сени
чақирганим йўқ.
Бор, кетавер орқангга
қайтиб.
Ўлганимдан
кейин келарсан...

* * *

Сени изламайман енгил иш,
Сени излаш ахир —
енгилиш...
Қайсарман, енгишни ўйлама
Яхшиси, сен менга енгил,
иш...

* * *

Қувончимни қайтар агар
эпласанг,
Эски ғамларимни қайтариб
берма...

* * *

Ҳазил-ҳазил билан туғилар
одам,
Ҳазил-ҳазил билан ўтар
болалик.
Ҳазил-ҳазил билан ўтар
ёшлик ҳам
Ҳазил-ҳазил билан келар
кексалик...
Энди бу ёғига сира ҳазил
йўқ,
Инсонни ўйлатар умр
поёни.
...Ундан қабул қилар
болакайлар — шўх
Ҳазил-ҳузулларга тўла
дунёни...

* * *

Офтобга тоблайди кўпни
кўрган чол
Ўзининг қадимий
суякларини.
Яшира олмайди мўйлабу
соқол
Унинг олдга туртган
иякларини...
Қаранг, ўтган умр ҳазилин
— гўё
Чол бир аразлаган болага
ўхшар.
Хўроз қандин олган бирор
бола ё
Отаси келтириб бермаган
туршак...

* * *

Қадримни тушириб, сопол
демагин.
Карқулоқ, тепакал, сур чол,
демагин.
Умр ўтиб қолди сени
қидириб...
Зўрға топганимда, йўқол,
демагин...

Баҳодир ИСОМОВ.

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Хосият Ёқубжонова ўзига топширилган иш соҳасига раҳбарликни таъминламаганлиги учун уни Ўзбекистон ССР социал таъминот министри вазифасидан озод қилди.

• *ДОСААФ ташкилотларида*

ДОСААФ энг оммавий ташкилотлардан бири ҳисобланади. Андижонда авиация-спорт клубининг очилганига атиги бир йил бўлди. Лекин спортнинг техник турига қизиқувчилар сони тобора ортиб боряпти. Ҳозир бу клубда парашютчи-спортчилар турли мусобақаларга пухта тайёргарлик кўришяпти.

Суратда: парашютчи спортчилардан Равшан Мавлонов, Сервер Сентумеров, Владимир Туришев, Игорь Калмиковлар навбатдаги сакраш олдидан. Уларнинг ҳар бири шу кунгача йигирма мартадан юз мартагача парашют билан сакрашди.

Г. Кечкин фотоси.

КЎРГАЗМАЛИ БЮРОКРАТЛИК

ЕКИ БИР МАКТАБ БИНОСИ ҚУРИЛИШИ ҲАҚИДАГИ ҲУЖЖАТЛАРГА ШАРҲЛАР

Фельетон

Ҳужжат. «Мактаб биноси 1938 йилда ҳашар усулида қурилган. Деворлари хом ғиштдан. Пойдевори йўқ. Ҳозирги пайтда деворлари ёрилиб кетган, бино 10—15 сантиметр чўккан. Синф хоналарига қўшимча устунлар ўрнатилган. Акс ҳолда том босиб қолиши мумкин. Фарзандларимиз шундай жойда ўқиётганидан хавотирдамиз».

(Фарғона район, Лоғон қишлоқ Советининг Гулпиён қишлоғидаги 50-мактаб ўқувчилари ота-оналарининг 1970 йилда ёзган шикоят хатидан).

Шарҳ. Ота-оналар хатимиз тегишли ташкилотларга етиб бориши билан тўполон кўтарилади, серсавлат комиссиялар шамолдай елиб қишлоққа келишади-ю, зум ўтмай янги мактаб биноси қурилиши авж олади, деган хаёлда кўкрак керишганди. Мактаб қуриладиган жой эса белгилаб қўйилганди. Дастлабки орзулар «амалга ошди»: мактабни комиссия босди!

Ҳужжат. «50-саккиз йиллик мактаб биносининг эскириб қолганлиги, бинонинг йилдан-йилга чўкиб бораётганлиги, келгусида эса ундан фойдаланиш хавфли эканлиги ҳақида текшириш комиссияси томонидан 1976 йил 10 октябрь куни тузилган акт тасдиқлансин».

«Район халқ маорифи бўлимига (мудири Р. Сулаймонов) шу ҳақдаги тегишли ҳужжатларни область халқ маорифи бўлимига юбориш вазифаси топширилсин».

(Халқ депутатлари Фарғона район Совети ижроия комитетининг 1976 йил 22 октябрдаги 398-қароридан кўчирма).

Шарҳ. Демак, ишлар юришиб кетди...

Ҳужжат. «Гулпиёнда 320 ўқувчи ўқийдиган янги мактаб биноси қурилсин. Бунинг учун колхоз ер фондидан 1,20 гектар ер ажратиб берилсин».

(Фарғона районидаги А. Навоий номли колхознинг 1977 йил 19 февралдаги умумий йиғилиши қароридан кўчирма).

Шарҳ. Ура! Энди болалар кенг, ёруғ хоналарда ўқийдилар! Аммо Гулпиён кўчалари жимлигини шағал, ғишт ортган машиналар шовқини бузмади. Аксинча, мактаб қурилиши 1978 йил планидан чиқариб юборилди.

Ҳужжат. «Халқ депутатлари Фарғона область Совети ижроия комитетига. 50-мактаб биноси авария ҳолатида. Шифтда катта ёриқлар юзага келди. Яқинда бўлган зилзила натижасида бино қулаб тушиш ҳолатига келиб қолди. Мактаб биноси қурилишини 1979 йил планига киритишингизни сўраймиз».

(50-мактаб педагоглари ва ота-оналарининг 1978 йил 6 декабрдаги коллектив илтимосномасидан кўчирма).

Шарҳ. Ота-оналар ва мактаб коллективи «иттифоқи» мактабнинг янги биноси учун курашни область идоралари даражасида олиб боришга киришдилар. Область идоралари ваъдани қуюқ қилишди...

Ҳужжат. «Фарғона районидаги 50-мактаб биноси қурилиши масаласини ўша жойда ўрганиб чиқиб, область қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармаси шуни маълум қиладики, лойиҳа-смета ҳужжатлари 1979 йили тайёрланади, қурилиш эса 1980 йили бошланади».

(Фарғона область қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг 1978 йил 25 декабрдаги 24/3649 рақамли хати).

Шарҳ. Янги йилни Гулпиён аҳли зўр завқ-шавқ, катта орзулар билан кутиб олди. Мактаб болалари тушларида янги мактабнинг ҳашаматли залида, улкан арча атрофида қувнаб юришганмиш... Афсуски... Орзу ойнаси расмиятчилик харсанг-тошига урилиб, чил-парчин бўлди.

Ҳужжат. «Лоғон қишлоқ Советидаги 50-ўрта мактаб директорига. (Эътибор қилинг, мактаб саккиз йилликдан ўн йилликка ўтиб улгурди Бино эса ўша-ўша!) Халқ депутатлари Фарғона район Совети ижроия комитети район ихтиёрида янги мактаб биноси қуриш учун маблағ бўлмаганлиги сабабли Навоий номли колхоз правлениесига мурожаат қилишингизни маълум қилади».

(Фарғона район Совети ижроия комитетининг 1979 йил 31 январдаги 920 рақамли хати).

Шарҳ. Устомонлик, масалани ўз бўйнидан соқит қилишнинг классик намунаси бу! Чунки Навоий номли колхознинг молиявий аҳволи жуда ёмон. У мактаб қуриш имконига эга эмас эди. «Бор отангга, бор онангга» қабилида иш кўрди райижроком. Ота-оналар яна юқори ташкилотлар эшигини тақиллата бошлашди...

Ҳужжат. «50-мактаб дирекциясига. Янги мактаб биноси қурилиши ҳақидаги хатингиз Фарғона район Совети ижроия комитетига юборилди. Жавобини ўша ердан оласиз».

(Фарғона область Совети ижроия комитети қабулхонасининг 1981 йил 18 сентябрдаги 752-Ж рақамли жавоб хати).

Шарҳ. Оближроком масалани райижрокомга ошириб юборди. Райижроком эса...

Ҳужжат. «Фарғона область Совети ижроия комитетига. Район ижроия комитети бу масалани сизнинг ёрдамингизсиз ҳал қила олмайди. Оближрокомнинг капитал қурилиш бош бошқармаси 1979 йилда шу мактабнинг лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлаган».

(Фарғона район ижроия комитетининг 1981 йил 17 ноябрдаги 438 рақамли хатидан).

Шарҳ. Қурилиш масаласи волейбол тўпидай тўрнинг нариги томонига зарб билан урилди! Аммо у ёқда ҳам мудрашаётгани йўқ...

Ҳужжат. «Фарғона район Совети ижроия комитетига. Фарғона область Совети ижроия комитети шуни маълум қиладики. ЎзССР Госпланининг маориф соҳасига ажратган капитал маблағларининг чекланганлиги ва районда кўп миқдорда битмаган объектлар борлигини назарда тутиб, Гулпиён қишлоғидаги мактаб қурилишини 1982 йил капитал қурилиш планига киритиш имконини тополмадик.

Ушбу мактаб қурилиши масаласини область қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармаси билан ҳал қилиш лозим».

(Оближрокомнинг 1981 йил 30 ноябрдаги 907 рақамли хати).

Шарҳ. «Салмоқли» далилларга асосланган, силлиқ ва беозор жавоб! Масалани қишлоқ хўжалиги бошқармаси томон моҳирона оширилганлигини қаранг. Бошқарма масалани ҳал қила олмади. Ота-оналар яна область Совети ижроия комитетига мурожаат қилишди.

Ҳужжат. «50-мактаб ота-оналар комитетига. Мактаб қурилиши ҳақидаги хатингиз область қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасига (!) юборилди. Жавобини ўша ердан оласиз».

(Фарғона область ижроия комитети қабулхонасининг 1982 йил 24 январдаги Кол—49 Ж рақамли хати).

Шарҳ. Масала яна (нечанчи марта) қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармаси эътиборига ҳавола қилинди. Аммо бу ерда ҳам анойи одамлар ўтиришмайди. Сувдан қуруқ чиқиш уларнинг ҳам қўлидан келади!

Ҳужжат. «50-мактаб ота-оналар комитетига. Коллектив аризангизни кўриб чиқиб, шуни маълум қиламизки, мактаб биносини қурилиш планига киритиш Фарғона районида бажариладиган пудрат ишларининг белгиланган лимитлари доирасидаги ички қурилиш титул рўйхатларига ўзгартириш киритилгандагина мумкин бўлади.

Сиз район Совети ижроия комитетига мурожаат қилишингиз лозим».

(Область қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг 1983 йил 11 февралдаги 24/450 рақамли жавоб хати).

Шарҳ. Йиллар ўтяпти. Хатлар ва жавоблар турли ташкилотлар орасида кезиб юрибди. Мактабнинг тор, босиб қолай деб турган синфхоналаридан бир вақтлар катта амакиларидан «Сен янги мактабда ўқийсан!» дея ваъда олган болалар ўнинчи синфни ҳам битириб учирма бўлишяпти. Бу орада район, область ва ҳатто республика миқёсидаги комиссиялар мактабни кўриб, текшириб бошларини чайқаб, янги мактаб биносини дарҳол қура бошлаш лозимлиги ҳақида фикр юритишди-ю, иш юритишмади..

Ҳужжат. «Фарғона район партия комитетига ва район Совети ижроия комитетига. Гулпиён қишлоғи мактаб ўқувчилари неча йиллардан буён янги мактаб биноси қурилишини орзиқиб кутмоқдалар. 1976 йилда район ижроия комитетидан, 1977 йилда область ижроия комитетидан, 1982 йилда эса республикадан келган комиссиялар мактаб биноси авария ҳолатида эканлиги, бунда болаларни ўқитиш мумкин эмаслиги ҳақида хулоса чиқарган ва эски бинони бузиш ҳақидаги акт имзоланган эди. Область Совети ижроия комитетидан раиснинг биринчи ўринбосари ўртоқ Г. Котоврасов имзоси билан олинган жавоб хатида «Мактаб қурилиши планга киритилади» деб бизни ишонтиришди. Йиллар ўтди, аммо ваъдалар ва жавоб хатларидан мактаб биноси қуриб бўлмади! Мактаб янги биносининг лойиҳа-смета ҳужжатлари 1979 йилдаёқ тайёрланган. 1984 йили янги нарх ўлчовлари муносабати билан ҳужжатлар қайта ишланди. Лекин мактаб қурилиши барибир планга кирмади. 50-ўрта мактаб педколлективи ва ота-оналар мактаб биноси қурилишини 1987 йил планига киритишингизни сўрайди».

(Гулпиён қишлоғи аҳолиси ва 50-мактаб коллективининг аризасидан. 1987 йил январь).

Шарҳ. Эски мактаб биносининг авария ҳолатида эканлиги ҳақида беш комиссия акт тузди. Не-не обрўли ташкилотлар қурилиш бошланишининг аниқ вақтларини белгилаб ваъда беришди. Ваъдаларнинг чеки борми?!

Ҳужжат. «50-ўрта мактаб ўқитувчилари ва ота-оналардан тушган хатни атрофлича ўрганиб чиқиб (нечанчи марта!) шуни маълум қиламизки... янги бино қурилиши 1988 йил планига киритилади».

(Район агросаноат бирлашмасининг 1987 йил 3 мартдаги 182 рақамли хати).

Шарҳ. Энди шарҳнинг ҳожати йўқ...

СЎНГГИ СЎЗ. Биз яқинда шу мактабда бўлдик. Хом ғиштдан қачонлардир қурилган бино бақувват тиргакларга суяниб турибди. Поллар тешилган, шифт ўпирилиш арафасида. Деворларни ола-қуроқ қилиб суваб қўйишибди. Навбатдаги жорий ремонт бўлса керак бу! Янги бино қачон қурилади-ю, ўқувчилар, ота-оналар ва ўқитувчиларнинг кўп йиллик орзулари қачон рўёбга чиқади?!

А. ИБОДИНОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ✿ ЭЪЛОНЛАР

СССР Агросаноат давлат комитети
АНДИЖОН ПАХТАЧИЛИК ИНСТИТУТИ
1987-1988 ўқув йили учун
КУНДУЗГИ БЎЛИМНИНГ 1 КУРСИГА
қуйидаги ихтисослар бўйича

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

АГРОНОМИЯ — олим-агрономлар тайёрлайди (ўқиш муддати 4 йилу 4 ой);

ЎСИМЛИКЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ — олим-агрономлар тайёрлайди (ўқиш муддати 4 йилу 4 ой).

ГИДРОМЕЛИОРАЦИЯ — инженер-гидротехниклар тайёрлайди (ўқиш муддати 5 йил);

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ — қишлоқ хўжалигини механизациялаш бўйича инженер-механиклар тайёрлайди (ўқиш муддати 5 йил);

ГИДРОМЕЛИОРАЦИЯ ИШЛАРИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ — гидромелиорация ишларини механизациялаш бўйича инженер-механиклар тайёрлайди (ўқиш муддати 5 йил).

ИНСТИТУТГА КИРУВЧИЛАР ҚУЙИДАГИ ФАНЛАРДАН ИМТИҲОН ТОПШИРАДИЛАР:

Агрономия ва ўсимликларни ҳимоя қилиш ихтисосларига — биология (оғзаки), химия (оғзаки), она тили ва адабиёт (иншо).

Гидромелиорация, қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва гидромелиорация ишларини механизациялаш ихтисосларига — математика (оғзаки), физика (оғзаки), она тили ва адабиёт (иншо). Институтга кирувчи барча абитуриентлар билан институтда танлаган мутахассисликларига қараб кириш ва касб танлаш бўйича суҳбатлашилади.

Ўрта мактабни олтин (кумуш) медаль билан, ҳунар-техника билим юрти ёки ўрта махсус ўқув юртини имтиёзли диплом билан битирганлар мутахассислигига кўра қуйидаги фанлар бўйича кириш имтиҳонлари топширадилар: агрономия ва ўсимликларни ҳимоя қилиш ихтисосларига кирувчилар — биология (оғзаки), гидромелиорация, қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва гидромелиорация ишларини механизациялаш ихтисосларига кирувчилар — математика (оғзаки). Имтиҳонни «беш» баҳога топширганлар кейинги кириш имтиҳонларидан озод қилинади. Агар «тўрт» ёки «уч» баҳога топширса қолган фанлардан ҳам имтиҳон топширадилар.

Институтга қабул қилишда танлаган мутахассислиги бўйича ишлаётган ва ишлаб чиқаришдан стипендия тўлаш шарти билан ўқишга юборилганлар ва СССР Қуролли Кучларида ўз хизматини ўтаб қайтганлар конкурсда имтиёзларга эга бўлади.

Ариза институт ректори номига ёзилади.

Ариза билан қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: ўрта маълумоти ҳақида ҳужжат (асли), институтга топшириш учун характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (ишлаётганлар учун), 6 дона фотосурат (бош кийимсиз, 3х4 см. ҳажмда), медицина справкаси (форма № 086/У).

Паспорт, ҳарбий билет (запасдаги ҳарбий хизматчилар учун) **ёки ҳарбий рўйхатга олинганлик гувоҳномаси** (чақириқ ёшидаги шахслар учун) **шахсан кўрсатилади.**

Ҳужжатлар 5 августгача қабул қилинади, кириш имтиҳонлари эса 6 августдан 20 августгача ўтказилади.

Институт адреси: Андижон область, Андижон район, Куйганёр қишлоғи.

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИ
15 июль куни соат 10.00 да

ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИНИ ЎТКАЗАДИ

Институтда қуйидаги факультетлар бор: агрохимия ва тупроқшунослик, агрономия, мева-сабзавот ва узумчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ипакчилик, зооинженерия, экономика ва қишлоқ хўжалигини ташкил қилиш, бухгалтерия ҳисоби ва қишлоқ хўжалигида хўжалик фаолияти таҳлили, ўрмон хўжалиги.

Ўқиш — кундузи олиб борилади.

Колхоз ва совхозларда ишлаётган ёшлар, ўрта мактаблар, техникумлар, ҳунар-техника билим юртлари талабалари ва уларнинг ота-оналари таклиф қилинади.

ПРОГРАММАДА: институт, ўқув ва илмий тадқиқот лабораториялари бўйлаб экскурсия, етакчи профессор ва олимлар, ўқитувчи ва институт студентлари билан учрашувлар, институтга қабул масалалари тўғрисида консультациялар.

Институтга кирувчилардан аризалар қабул қилиш 1987 йилда СССР Олий ўқув юртларига қабул қоидаларига мувофиқ ўтказилади.

Институт адреси: 700183, Тошкент шаҳри, (19, 49, 83, 152, 165, 156, 167-автобуслар; 10, 28, 152, 153-маршрут таксиларининг «Қишлоқ хўжалик институти» бекати). Справка учун телефон — 62-23-26.

АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ БЮРОСИ
«ГЛАВ ТАШКЕНТ-СТРОЙ»нинг «УЗБЕКТЮМЕНЬ ЖИЛСТРОЙ» ҚУРИЛИШ МОНТАЖ ПОЕЗДИГА ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ ПОЕЗДИ НЯГАНЬ ШАҲРИДА ТУРАР ЖОЙЛАР ВА БОШҚА СОЦИАЛ-МАДАНИЙ МАИШИЙ ОБЪЕКТЛАР ҚУРИЛИШИНИ ОЛИБ БОРАДИ.

Поездга 3 ва ундан юқори разрядли юқори малакали пардозловчилар (бўёқчи-сувоқчилар), **дурадгор-паркетчилар таклиф қилинади.**

Иш ҳақига (мансаб маошига) **район коэффициенти** 1,7 **ҳажмида тўланади.**

Яна иш ҳақига қўшимча сифатида суткалик тўлов ўрнига 75 процент устама-ҳақ (тариф ставкаси, коэффициентни ҳисобга олган ҳолда мансаб маошидан келиб чиқиб) тўланади, лекин бу ҳақ суткасига 3 сўм 50 тийиндан ошмаслиги керак.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 4-уй, 3 подъезд. 5-хона.

«АГРОПРОМРЕМОНТ»
республика илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг
ДАЛВАРЗИН РЕМОНТ ЗАВОДИ

Д-50, Д-60, Д-65Н, Д-240 двигателлари, ЭО-2621 экскаваторларини капитал ремонтга топширган корхоналар билан
1987 ЙИЛ 1 АВГУСТГАЧА БУЮРТМАЛАРНИ ТЕКШИРУВДАН ЎТКАЗАДИ.

Адрес: Тошкент области, Бекобод райони, Зафар поселкаси, 1-Далварзин совхози.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппаратининг партия ва касаба союз ташкилотлари Марказий Комитет масъул ходими В. А. Мачигинга онаси

Аграфена Николаевна ПЕТУШКОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор қиладилар.

«Ўзбекистон» нашриёти коллективи нашриёт директори А. Ҳакимжоновага онаси

Саломат ҲАКИМЖОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• *Тингланг, томоша қилинг*

11 июль, шанба

Телевидение

МТ.I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Нега ва нима учун?». 9.45 — Ҳужжатли фильм. 10.15 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 10.45 — Ҳужжатли фильм. 11.45 — Ёшлар спектаклларининг Бутуниттифоқ фестивали ҳақида ҳикоя. 13.15 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 14.15 — Ҳамдўстлик. 14.45 — Дунё воқеалари. 15.00 — Чернобилдан репортаж. 15.45 — «Совет қўшиқлари, музикалари, рақслари байрами». 16.35 — «Рейкьявикдан кейин. 90-йилларга планлаштириш». 17.50 — «Раис». Бадиий фильм, 1 ва 2-серияллар. 20.00 — Камалак. 20.15 — «Кулги кечаси» кўрсатуви саҳифаларида. 21.30 — Время. 22.05 — Шанба оқшомида. 23.55 — «Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг».

МТ.II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — «Лобар аёл». Бадиий фильм. 10.55 — Тонгги почта. 11.25 — Ритмик гимнастика. 11.55 — Жаҳон бадиий маданияти. 12.55 — С. Чумакова куйлайди. 13.25 — «Старшина». Бадиий фильм. 14.50 — Ҳужжатли фильм. 15.35 — «Балет, балет, балет...» 16.45 — Останкино концерт студиясида Ч. Айтматов билан учрашув. 18.00 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 18.05 — Студентларнинг жаҳон ёзги ўйинлари. 19.35 — Чех филармонияси ёшларга. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Здоровье. 21.30 — Время. 22.05 — «Қаҳрамонлик учун бир дақиқа». Бадиий фильм, 1 ва 2-серияллар. 00.15 — Янгиликлар.

ЎзТВ.I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — «Салом, кичкинтойлар!» 7.40 — Телефильм. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Телефильм. 8.30 — Время. 9.15 — «Музика. Яхши кайфият». 9.45 — «Саломат бўлинг.» 10.15 — Концерт. 11.00 — Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 11.30 — «Дўстим Колька». Бадиий фильм. 12.55 — Интенсивлаш — беш йиллик шиори. 13.25 — «Кураш — паҳлавонлар спорти». 13.55 — «Абитуриент—87». 14.25 — «Дўстимнинг ўғли». Телеспектакль. 15.25 — «Замондас». 18.05 — Мультфильмлар. 18.30 — Пионерлар мамлакатида. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Фан уфқлари. 20.15 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — «Сени кутарман». Адабий музикали композиция. 21.30 — Время. 22.05 — «Шайтон малайлари жинлар тегирмонида». Бадиий фильм.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 9.30 — Танишинг: янги овозлар. 10.15 — «Дугоналар». 11.30 — «Саломат бўлинг!». 12.10 — «Строитель Узбекистана». 13.00 — «Чорвадор». 13.30 — З. Тўтов куйлайди. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.15 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 16.30 — Давр, воқеалар, кишилар. 17.00 — Устоз ёнингда бўлса... 18.15 — МХРда халқ революцияси ғалабаси куни олдидан. 18.30 — «Вера бувининг сандиғи». Ҳикоя. 19.20 — «Ёшлик». 20.50 — Халқаро кундалик. 21.00 — Элга хизмат — олий ҳиммат. 21.20 — Шанба оқшомида. 22.30 — Классик шоирларнинг ғазаллари билан айтиладиган қўшиқлар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси:
700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-48, 32-54-06.

Р — 08874. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В.— 158. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12